

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 11 – 12 października 2013 r. na kierunku „pielęgniarstwo”
prowadzonym w ramach w obszarze nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk
o kulturze fizycznej na poziomie studiów pierwszego stopnia obszar kształcenia
o profilu praktycznym realizowanych w formie studiów stacjonarnych i
niestacjonarnych**

na/w Wydziale Humanistycznym Akademii Humanistyczno – Ekonomicznej w Łodzi

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. n. med. Anna Abramczyk – ekspert PKA

członkowie:

prof. dr hab. n. med. Kornelia Kędziora - Kornatowska – ekspert PKA,

dr n. med. Grażyna Iwanowicz - Palus – ekspert PKA,

mgr Jakub Kozieł – ekspert formalno – prawny PKA,

Złata Liwinska– ekspert studencki PKA przedstawiciel PSRP.

Krótką informacją o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzonym na Wydziale Humanistycznym Akademii Humanistyczno – Ekonomicznej w Łodzi została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013.

Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz drugi.

Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z Raportem Samooceny przekazany przez władze Uczelni, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowaniem wstępnie dostrzeżonych problemów.

W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek, analizował dokumenty zgromadzone wcześniej na potrzeby wizytacji przez władze Uczelni, otrzymał od władz Uczelni dodatkowo zamówione dokumenty, przeprowadził hospitacje i spotkania ze studentami oraz spotkanie z pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe pod względem między innymi podobieństwa do źródeł internetowych.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1.Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

Senat Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi Uchwałą Nr 3 z dnia 29 marca 2012r. uchwalił Strategię rozwoju Uczelni na lata 2011-2015, zawierającą główne cele strategiczne oraz cele i zadania szczegółowe do jej realizacji.

Zgodnie z powyższym dokumentem Strategię rozwoju Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi w latach 2011-2015 wyznacza 5 głównych celów strategicznych:

1). Umocnienie pozycji naukowej uczelni dla zabezpieczenia posiadanych uprawnień i stworzenia warunków do wystąpienia o nowe oraz odbudowanie i intensyfikację działalności naukowej dla powstania warunków sprzyjających wystąpieniu o przyznanie kategorii jednostkom Uczelni.

2). Odbudowanie i umocnienie wizerunku AHE w Łodzi jako europejskiej uczelni innowacyjnej, której oferta edukacyjna odpowiada jakościowo europejskim standardom kształcenia w zakresie efektów kształcenia poprzez efektywne wdrożenie E/KRK dla szkolnictwa wyższego.

3). Wzmacnianie wizerunku Akademii Humanistyczno – Ekonomicznej w Łodzi na arenie współpracy międzynarodowej.

4). Pełne ustabilizowanie sytuacji finansowej Uczelni oraz sytuacji kadrowej na kierunkach prowadzonych przez Akademię Humanistyczno – Ekonomiczną w Łodzi i jej struktury zamiejscowe.

5). Wypracowanie i realizacja strategii promocji potencjału Uczelni: produktu edukacyjnego, potencjału naukowego, jakości kształcenia, innowacyjności i kreatywności. Cele strategiczne realizowane są z uwzględnieniem warunków zewnętrznych, obejmujących prawo o szkolnictwie wyższym z aktami wykonawczymi i warunków wewnętrznych funkcjonowania Uczelni (struktura uczelni, jej zasoby kadrowe, liczba studentów, infrastruktura, wyniki finansowe, działania promocyjne).

Osiągnięcie zdefiniowanych celów strategicznych zakłada realizację celów i zadań szczegółowych w obszarach: potencjału naukowego, oferty edukacyjnej i jakości kształcenia, studenckiej działalności samorządowej i naukowej, współpracy międzynarodowej, zarządzania kadrami i infrastrukturą, projektów europejskich i krajowych oraz promocji.

Misją Akademii Humanistyczno – Ekonomicznej w Łodzi jest przede wszystkim kształcenie w oparciu o Europejskie Standardy Edukacyjne oraz prowadzenie badań naukowych odpowiadających współczesnym standardom. Uczelnia pragnie spełniać swoją misję w szczególności poprzez: 1). Przestrzeganie zasad wolności i etyki w badaniach naukowych. 2). Starania o uczynienie z Uczelni miejsca wymiany poglądów naukowych rozwijających życie intelektualne miasta, regionu i kraju. 3). Kształcenie na najwyższym poziomie, formując twórcze postawy i wzorce postępowania. 4). Dostosowanie zarówno badań, jak i dydaktyki do zmieniającego się otoczenia społeczno – gospodarczego, wprowadzając innowacyjność stosowanych metod.

Na Wydziale Humanistycznym, który prowadzi kształcenie na ocenianym kierunku studiów, dotychczas nie opracowano formalnej strategii rozwoju Jednostki. Z informacji zawartych w raporcie samooceny wynika, że strategią rozwoju Wydziału Humanistycznego jest „wieloobszarowe kształcenie ku przyszłości, którego celem jest wyposażenie studenta w umiejętności, po zdobyciu których będzie zdolny do krytycznego i twórczego myślenia, co w bezpośredni sposób przełoży się na nienaganne wykonywanie pracy zawodowej i aktywności publicznej, w której będzie mógł wykazać się przedsiębiorczością i innowacyjnością”. W odniesieniu do kształcenia na kierunku pielęgniarstwo, w opinii Władz Uczelni „realizowana koncepcja kształcenia ma na celu przekazanie studentom wiedzy o pielęgniarstwie i innych powiązanych naukach medycznych, podstawach prawnych, normach etycznych i deontologicznych odnoszących się do wykonywania zawodu pielęgniarki. W zakresie umiejętności student pielęgniarstwa

uczy się udzielać świadczeń w zakresie promowania, zachowania zdrowia i zapobiegania chorobom; korzysta z aktualnej wiedzy dla zapewniania bezpieczeństwa i wysokiego poziomu opieki; samodzielnego wykonywania zawodu, zgodnie z zasadami etyki, sprawowania całościowej i zindywidualizowanej opieki nad pacjentem niepełnosprawnym i umierającym”.

Ze względu na to, że koncepcja kształcenia nie w pełni uwzględnia wymagania dotyczące ogólnych efektów kształcenia zawartych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (*DZ. U. z 2012 r., poz. 631 – załącznik 4*), zaleca się uwzględnienie w strategii rozwoju Jednostki także pozostałych aspektów istotnych z punktu kształcenia na kierunku pielęgniarstwo studia I stopnia a dotyczących: holistycznego podejścia do pacjenta, uwzględniającego poszanowanie i respektowanie jego praw, organizacji pracy własnej; nawiązywania współpracy w zespołach opieki zdrowotnej oraz inicjowania i wspierania działań społeczności lokalnej na rzecz zdrowia; natomiast w zakresie kompetencji społecznych: skutecznego i z empatią porozumiewania się z pacjentem, posiadania świadomości czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta, posiadania świadomości konieczności permanentnego, ustawicznego kształcenia się oraz przygotowania do podjęcia studiów drugiego stopnia.

Koncepcja kształcenia jest zgodna z misją Uczelni, jednak dotychczas w sposób formalny nie sprecyzowano strategii rozwoju Wydziału Humanistycznego AHE w Łodzi, co powoduje, że nie jest możliwe pełne ustosunkowanie się do tego aspektu.

Interesariusze zewnątrzni będąc jednocześnie przedstawicielami kadry zarządzającej (pielęgniarka oddziałowa, przełożona pielęgniarek) w zakładach opieki zdrowotnej, na terenie których studenci odbywają kształcenie praktyczne, uczestnicząc w realizacji procesu kształcenia (jako interesariusze wewnętrzni) wywierają wpływ poprzez programy przedmiotów i zakres prezentowanych w nich treści na określenie koncepcji efektów kształcenia, a także perspektyw rozwoju kierunku.

Ponadto z uzyskanych podczas wizytacji informacji wynika, że na rok 2013/2014 zaplanowano cykl spotkań z koordynatorami nadzorującymi kształcenie praktyczne z ramienia placówki. Celem spotkań organizowanych dwa razy w semestrze będzie doskonalenie programu kształcenia praktycznego. Założeniem Prodziekana jest współpraca między Radą Programową a koordynatorami zewnętrznymi.

Zagadnienia mające być przedmiotem planowanych spotkań, to przede wszystkim:

- ocena właściwego przypisania efektów kształcenia do poszczególnych przedmiotów w zakresie kształcenia praktycznego,
- ocena możliwości osiągnięcia efektów przypisanych do danego przedmiotu w danej placówce,
- wypracowanie sposobu wymiany informacji na temat postawy i stopnia opanowania wiedzy teoretycznej niezbędnej do realizacji kształcenia praktycznego,
- dokonywanie przeglądu elementów programu kształcenia (plany studiów, matryce, sylabusy, sylwetka absolwenta).

Informacje zwrotne od koordynatorów (interesariuszy zewnętrznych) mają skutkować zwróceniem szczególnej uwagi na obszary, które wymagają uzupełnienia/udoskonalenia organizacji procesu kształcenia.

Ponadto nauczyciele akademicki biorący udział w realizacji procesu kształcenia, jako interesariusze wewnętrzni, uczestniczą w procesie określenia koncepcji kształcenia:

- tworząc Komisję Jakości kształcenia, Rady Programowe, Radę Wydziału i dzięki swojej działalności w tych organach wpływają na kształtowanie i doskonalenie

koncepcji kształcenia i programu kształcenia. Kompetencje Rad Wydziału, tryb powoływania jej członków określa Statut Uczelni. Komisja Jakości Kształcenia powstała na mocy Zarządzenia nr 11/2002 Kanclerza Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi z dnia 10 lipca 2001 roku. Jej kompetencje określa Regulamin Komisji Jakości Kształcenia. Radę Programową powołuje Prodziekan danego kierunku na podstawie Zarządzenia Rektora z dnia 17 września 2012 w sprawie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

- biorąc udział w badaniach jakości kształcenia poprzez wypełnianie ankiet dotyczących efektów kształcenia.

W opracowywaniu koncepcji kształcenia wykorzystywano także wyniki ankiet studenckich dotyczących oceny poszczególnych prowadzących i przedmiotów oraz badania losów absolwentów (poprzez ankietyzację studentów tuż przed egzaminem dyplomowym).

Uczelnia nie dysponuje dokumentacją pozwalającą potwierdzić udział interesariuszy zewnętrznych w procesie ustalania koncepcji kształcenia i perspektyw rozwoju.

Uczelnia włącza w procesie ustalenia koncepcji kształcenia jedynie interesariuszy wewnętrznych (nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces dydaktyczny na kierunku „pielęgniarstwo” oraz studentów). Jednostka realizująca kształcenie (Wydział Humanistyczny) nie dysponuje opracowaną strategią rozwoju, nie przedstawiła też perspektyw rozwoju kierunku pielęgniarstwo.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Dotychczas w sposób formalny nie sprecyzowano strategii rozwoju jednostki, Wydziału Humanistycznego AHE w Łodzi. Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni.
- 2) Uczelnia włącza w procesie ustalania koncepcji kształcenia jedynie interesariuszy wewnętrznych. Zaleca się włączenia w ten proces interesariuszy zewnętrznych.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

Program kształcenia realizowany na studiach I stopnia niestacjonarnych, tzw. pomostowych opracowany został zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów pielęgniarek i położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i ukończyły liceum medyczne lub szkołę policealną, albo szkołę pomaturalną, kształcącą w zawodzie pielęgniarki i położnej (Dz. U. z dnia 06.07.2012r., poz. 770) oraz Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących kształcenia pielęgniarek i położnych (Dz. U. z dnia 28.08.2012 r., poz. 970).

Efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów o profilu praktycznym odnoszą się do Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego zamieszczonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 roku (Dz. U. z 2011r., poz. 1520) oraz standardów kształcenia dla kierunku studiów pielęgniarstwo określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (Dz. U. z 2012 r., poz. 631) w sprawie standardów

kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa oraz są zgodne ze wzorcowymi celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia, określonych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, a także z koncepcją rozwoju kierunku.

Program kształcenia realizowany od roku akademickiego 2011/2012 (studia I niestacjonarne i stacjonarne) oraz od roku akademickiego 2010/2011 (studia I stopnia niestacjonarne) opracowany został na podstawie standardów kształcenia na kierunku pielęgniarstwo określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U z 2007r., Nr 164, poz.1166 – załącznik 82).

Program kształcenia na kierunku pielęgniarstwo zawiera opis efektów kształcenia zgodny z *Uchwałą nr 5 Senatu Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi z dnia 21 czerwca 2012r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla poszczególnych kierunków i poziomów kształcenia*. Program studiów na kierunku pielęgniarstwo zawiera ogólne efekty kształcenia oraz szczegółowe odnoszące się do przedmiotów w obszarze grupy nauk podstawowych, społecznych i nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwiej oraz nauk w zakresie opieki specjalistycznej.

Opracowane ogólne i szczegółowe efekty kształcenia są spójne i odnoszą się do studiów o profilu praktycznym. Efekty kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) zostały określone ogólnie dla całego kierunku, dla poszczególnych grup nauk tj. nauk podstawowych, społecznych, nauk w zakresie podstawowej opieki pielęgniarstwiej i w zakresie specjalistycznej opieki pielęgniarstwiej oraz poszczególnych przedmiotów, i umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu pielęgniarzki we wszystkich krajach członkowskich UE.

Efekty kształcenia (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne) określono ogólnie dla całego kierunku oraz szczegółowo dla poszczególnych przedmiotów w sylabusach. Przedstawione przez Uczelnię efekty kształcenia są wzajemnie spójne i zgodne z aktualnie obowiązującymi standardami dla kierunku pielęgniarstwo.

Zakładane efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia upoważniają do uzyskania prawa wykonywania zawodu pielęgniarzki nadawanego przez Okręgowe Izby Pielęgniarek i Położnych oraz pozwalają na podjęcie tego zawodu na obszarze Unii Europejskiej zgodnie z Dyrektywą 36/2005r.

Ze względu na profil praktyczny ocenianego kierunku studiów pielęgniarek szczególnie istotne znaczenie ma obszar kształcenia praktycznego, którego celem jest doskonalenie przez studentów zdobytej wiedzy oraz umiejętności praktycznej jej wykorzystania.

Ocena założeń realizowanego procesu dydaktycznego na wizytowanym kierunku, pozwala na stwierdzenie, że jest możliwe osiągnięcie kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych przewidzianych w programie studiów.

Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe odbywają się w placówkach medycznych, z którymi Uczelnia zawarła stosowne umowy lub porozumienia. Opis zasad dotyczących odbywania przez studentów praktyk zawodowych zawarto w Zarządzeniu

Rectora AH-E w Łodzi w sprawie *Regulaminu Praktyk Zawodowych* z dnia 30 września 2010 r.

Opis założonych efektów kształcenia, zarówno w odniesieniu do studiów I stopnia stacjonarnych, jak i I stopnia niestacjonarnych uzupełniających, tzw. pomostowych jest opublikowany w postaci maszynopisu i znajduje się w dziekanacie Wydziału Humanistycznego, jednak nie jest dostępny dla studentów i nauczycieli na stronie internetowej Uczelni.

Uchwałą nr 3 Senatu Akademii Humanistyczno - Ekonomicznej z dnia 21 czerwca 2012 r. Uczelnia określiła efekty kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 czerwca 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U. z 2012 poz. 631). Natomiast Uchwałą nr 8 Wydział Humanistyczny AH-E w Łodzi z dnia 14 czerwca 2013 r. zatwierdzono plany studiów i programy kształcenia na ocenianym kierunku na rok akademicki 2013/2014. Wskazane dokumenty w postaci maszynopisu zostały udostępnione Zespołowi Oceniającemu PKA w dniu wizytacji.

Efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i zawierają opis wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych jakie są niezbędne do ich uzyskania.

Oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188)r., a ich analiza pozwala na stwierdzenie, że zakładane cele i efekty kształcenia są weryfikowane.

Podobnie w wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego (protokoły egzaminu dyplomowego i recenzja pracy dyplomowej). Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że efekty kształcenia zakładane w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów są weryfikowane.

Etapowe prace studentów: testy i prace pisemne przechowywane są u prowadzących zajęcia.

Teczkę akt osobowych studenta (razem z pracą dyplomową) przechowuje się w archiwum Uczelni przez okres 50 lat (zgodnie z § 4 ust. 2 ww. rozporządzenia). Z przeprowadzonej podczas wizytacji analizy dokumentacji wynika, że efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i zawierają opis wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, jakie są niezbędne do ich uzyskania.

W każdym sylabusie została wskazana w takim samym zakresie ocena formująca, ocena ipsatywna i ocena sumująca, m.in.:

- Ocena formująca – ocena dokonywana podczas dyskusji ze studentami, kolokwium czy rozwiązywania podczas zajęć danego problemu. Pozwala ona na poinformowanie studenta w sposób nie generujący u studenta dużego stresu o jakości jego postępów w nauce i obszarach wymagających większej uwagi, dzięki czemu ma on też więcej czasu na zaradzenie ewentualnym trudnościom w osiągnięciu efektów kształcenia. Pozwala także nauczycielowi akademickiemu na analizę stosowanych metod i ich relacji do osiągniętych efektów. Te metody mają na celu pomóc osobie prowadzącej zajęcia w doborze narzędzi i treści za pomocą, których osiągnie założone efekty kształcenia. Pozwalają efektywniej przeprowadzić proces kształcenia.

- Ocena ipsatywna - rodzaj samooceny prowadzonej przez studenta. Jej celem jest przeniesienie odpowiedzialności za proces i efekty uczenia się, z nauczyciela akademickiego na studenta. Ocena ipsatywna to samodzielne zdefiniowane przez studenta celów nauki, wybranie lub opracowanie własnej strategii uczenia się, programu działania oraz sposobów samooceny efektów tego procesu. Chociaż stosowane narzędzie oceny ipsatywnej, to ankieta wypełniana przez studenta, która jest omawiana na forum grupy z prowadzącym zajęcia, a wypełnione ankiety powinny być przechowywane przez okres jednego roku akademickiego, to jednak podczas wizytacji nie udostępniono takiej ankiety.
- Ocena sumująca- stanowiąca zwieńczenie procesu kształcenia, jej funkcję stanowi oszacowanie, jakie efekty kształcenia student osiągnął i w jakim stopniu, oznacza przyznanie studentowi stopnia. Forma oceny podsumowującej jest ściśle związana od rodzaju efektów poddawanych weryfikacji. Zatem dla wiedzy będą to przykładowo: egzaminy ustne i pisemne, testy, prace zaliczeniowe, eseje, projekt, dla umiejętności: prezentacje, mapy poznawcze, symulacje, projekt, pojawiają się także testy, dyskusje, ćwiczenia dramowe, dla kompetencji społecznych: autoprezentacje, ćwiczenia warsztatowe, obserwacja przez nauczyciela akademickiego i innych studentów (ocena 360°), praca w grupie, projekt, scenki, dyskusje, ćwiczenia dramowe, czasem także prezentacje.
Dopracowania wymagają kryteria metod składających się na ocenę sumującą, a w szczególności kryteria egzaminów i zaliczeń przeprowadzonych w formie pisemnej.
Zarówno w raporcie samooceny, jak i podczas wizyty zespołu Uczelnia nie przedstawiła założeń przeprowadzania egzaminu dyplomowego OSCE (Objective Structural Clinical Examination) wskazanego w obowiązujących standardach kształcenia jako metoda sprawdzenia kompetencji zawodowych.

Ogólne zasady oceny efektów kształcenia na wizytowanym kierunku określa **Regulamin Studiów Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi**, uchwalony zgodnie z Uchwałą nr 5 Senatu Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi z dnia 25 kwietnia 2012r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Studiów Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.

Zgodnie z §16 Regulaminu Studiów AHE w Łodzi, przy egzaminach i zaliczeniach zajęć/ modułów kształcenia zajęć stosuje się następującą skalę ocen: bardzo dobry - 5,0; dobry plus - 4,5; dobry - 4,0; dostateczny plus- 3,5; dostateczny - 3,0; niedostateczny - 2,0. W wyniku zaliczenia zajęć/ modułu kształcenia student otrzymuje ocenę końcową uwzględniającą oceny uzyskane z zaliczeń poszczególnych form zajęć (wykłady, ćwiczenia, laboratoria, warsztaty, itp.) oraz egzaminu, jeżeli jest on przewidziany planem studiów i programem kształcenia. Wagę ocen z poszczególnych form zajęć ustala nauczyciel akademicki. Natomiast średnią ocenę z przebiegu studiów oblicza się z ocen końcowych modułów kształcenia. Jest to średnia ważona obliczana poprzez pomnożenie ocen końcowych z modułów kształcenia przez liczbę punktów ECTS przypisaną danym modułom kształcenia i podzielenie przez sumę punktów uzyskaną w toku studiów. Przy wyznaczaniu oceny średniej uwzględnia się ostatnią ocenę uzyskaną z danego modułu kształcenia.

Zgodnie z §17 Regulaminu Studiów AHE w Łodzi, warunki oraz tryb uzyskania zaliczenia podawane są do wiadomości studentom przez prowadzącego zajęcia przed ich rozpoczęciem. Zaliczenia zajęć dokonuje prowadzący w sposób umożliwiający ocenę efektów kształcenia. Nauczyciel ocenia zdobytą wiedzę, umiejętności i kompetencje. Zaliczenie zajęć uzyskuje się w dwóch terminach: zwykłym – w czasie

trwania zajęć oraz poprawkowym – w sesji egzaminacyjnej. Zaliczenie modułów kształcenia odbywa się w trybie określonym dla składania egzaminów. Egzamin może być przeprowadzony w formie ustnej, pisemnej, testowej lub w sposób praktyczny, a także może stanowić połączenie tych form. Forma egzaminu, jego zakres oraz wykaz materiałów źródłowych i podręczników niezbędnych do przygotowania się do egzaminu, są podawane do wiadomości studentom przez prowadzącego przed rozpoczęciem zajęć (§17 Regulaminu Studiów AHE w Łodzi).

Proces kształcenia na wizytowanym kierunku Pielęgniarstwo w ograniczonym stopniu umożliwia jego weryfikację na poszczególnych etapach realizacji.

Na wizytowanym kierunku stosuje się zaliczenia przedmiotów głównie na podstawie: kolokwiów i egzaminów w formie pisemnej bądź ustnej, prac projektowych - prezentacji. Nauczyciel akademicki dokonuje bieżącej analizy osiąganych przez studentów efektów kształcenia oraz weryfikacji założonych efektów kształcenia poprzez zastosowanie wybranych form zaliczenia: egzamin ustny, egzamin pisemny, prezentacja, itp.) oraz obowiązującej skali ocen. Brak jednak jasnych i jednoznacznych kryteriów oceniania studentów nie pozwala na zapewnienie obiektywności i przejrzystości formułowania ocen.

Podsumowaniem całości kształcenia na kierunku pielęgniarstwo jest **egzamin dyplomowy**, którego celem jest ocena stopnia przygotowania absolwenta do samodzielnego pełnienia roli zawodowej. Przedmiotem oceny jest poziom umiejętności intelektualnych i praktycznych oraz postaw niezbędnych do realizacji funkcji zawodowych pielęgniarstwa.

Egzamin dyplomowy składa się z trzech etapów: części teoretycznej, części praktycznej i obrony pracy licencjackiej.

Student do egzaminu teoretycznego i praktycznego może przystąpić po uzyskaniu zaliczeń z przedmiotów i praktyk zawodowych oraz zdania egzaminów objętych planem nauczania. Warunkiem przystąpienia do obrony pracy licencjackiej jest złożenie w terminie pracy oraz zdany egzamin teoretyczny i praktyczny.

Proces kształcenia realizowany na wizytowanym kierunku Pielęgniarstwo w ograniczonym stopniu umożliwia jego weryfikację na poszczególnych etapach realizacji. Uczelnia nie ma opracowanego przejrzystego systemu oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów, a tym samym nie możliwa jest ocena objęcia nim wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Właściwe dla nich sposoby weryfikacji są sformułowane w sposób ogólny, co jednak uniemożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach, ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania. Brak jednak jasnych i jednoznacznych kryteriów oceniania studentów nie pozwala na zapewnienie obiektywności i przejrzystości formułowania ocen.

Chociaż przedstawiona przez Uczelnię dokumentacja zawierająca opis efektów kształcenia pozwala na sprawdzenie i weryfikację ich osiągnięcia, to dla wielu przedmiotów nie ma opracowanego przejrzystego systemu ich weryfikacji, ze wskazaniem metod ze szczegółowymi kryteriami. W każdym sylabusie została wskazana w takim samym zakresie ocena formująca, ocena ipsatywna i ocena sumująca.

Natomiast studenci system weryfikacji efektów kształcenia oceniają pozytywnie. W opinii studentów etapowe efekty kształcenia weryfikowane są poprzez obecność na zajęciach, egzaminy pisemne, egzaminy praktyczne oraz zaliczenia z oceną. Forma zaliczenia ustalana jest ze studentami na pierwszych zajęciach oraz zgodna z

założeniami w sylabusie. Informacje na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia przedstawiane są studentom na pierwszych zajęciach. Dlatego też studenci dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia oceniają pozytywnie.

Z analizy odsiewu wśród studentów wynika, że w roku akademickim 2012/2013 status studenta utraciło łącznie 17 studentów tj. 5% ogółu studiujących na kierunku pielęgniarstwo. Większość studentów skreślonych stanowiły osoby studiujące na studiach niestacjonarnych (10 osób).

Powodem odsiewu było:

• brak zaliczenia semestru	6 osób
• brak wniesienia opłaty w związku ze studiami	4 osoby
• brak opłaty i brak zaliczenia semestru	4 osoby
• brak złożenia pracy dyplomowej	1 osoba
• rezygnacja ze studiów	2 osoby

Wśród osób, które utraciły status studenta większość stanowiły osoby, które zostały skreślone z powodu braku zaliczenia semestru (10 osób).

Na kierunku pielęgniarstwo, zarówno na studiach I stacjonarnych i niestacjonarnych oraz studiach I stopnia uzupełniających, tzw. pomostowych nie są obecnie prowadzone zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Zagadnienia dotyczące monitorowania kariery absolwentów na rynku pracy zawarte zostały w Zarządzeniu Rektora AHE w Łodzi z dnia 30 września 2013 roku. W sprawie zmian wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zgodnie z ww. Zarządzeniem monitorowaniem kariery zawodowej absolwentów AHE w Łodzi zajmuje się w Uczelni wyspecjalizowana jednostka Centrum Zapewnienia Jakości Kształcenia. Centrum „prowadzi badania projakościowe i wspólnie z Zarządem Uczelni opracowuje politykę w zakresie jakości kształcenia”. Zgodnie z Zarządzeniem Rektora monitorowanie losów absolwentów jest powtarzane co dwa lata i realizowane jest w formie badania „Absolwent AHE”, któremu poddawane są osoby, które „właśnie zakończyły edukację”. Badanie obejmuje reprezentatywną próbę absolwentów z każdego kierunku studiów i pozwala na pozyskanie informacji na temat: przebiegu studiów, satysfakcji z wybranych aspektów Uczelni (administracja, baza lokalowo-sprzętowa), stopień przygotowania do pracy zawodowej, kompetencje opanowane w toku studiów, ocena procesu kształcenia, kadry dydaktycznej, programów studiów, obecny status zawodowy i dalsze plany związane z kształceniem. Do wyników z przeprowadzonych badań mają dostęp: Prodziekani, Rady Programowe, dziekani, Rady Wydziałowe, Rektor, Kanclerz, Właściwi Prorektorzy, oraz studenci poprzez Wirtualny Pokój Studenta.

Przeprowadzona podczas wizytacji analiza funkcjonowania systemu monitorowania losów absolwentów wykazała, że w Uczelni uzyskane z przeprowadzonych badań wyniki opracowuje się w formie raportów z badań „Absolwent AHE”. Analiza Raportu „Absolwent AHE 2011 roku” wykazała, że Uczelnia pozyskała informacje na temat oceny wśród studentów takich aspektów jak m.in.: umiejętność organizacji pracy, umiejętność pracy w stresie, samodzielność, kreatywność, umiejętność przewodzenia w grupie, umiejętność samodzielnego kształcenia się, umiejętność pracy w zespole, wiedza naukowa, „praktyczne umiejętności i wiedza kierunkowa”, znajomość języków obcych, znajomość obsługi komputera, umiejętność twórczego

rozwiązywania problemów, umiejętność komunikowania się, umiejętność negocjacji, umiejętność analitycznego myślenia, a „respondentami byli nie **absolwenci lecz studenci tuż przed egzaminem dyplomowym**”. Choć część wyników przedstawiana jest z podziałem na kierunki studiów, to jednak przedstawiane uzyskanych wyników także w formie zbiorczej (np. oczekiwania, największe atuty Uczelni, mankamenty”) nie pozwala na identyfikację problemów w odniesieniu do poszczególnych kierunków studiów, w tym kierunku pielęgniarstwo. Specyfika kształcenia na kierunku pielęgniarstwo powoduje, że z korzyścią dla Uczelni i studentów byłoby uwzględnienie w badaniu informacji na temat efektów kształcenia typowych dla tego kierunku studiów. Zasadne jest także respektowanie Zarządzenia Rektora i objęcie badaniami dotyczącymi losów absolwentów - absolwentów, a nie studentów.

Dotychczas realizowany system w tym zakresie jest mało efektywny (nie obejmuje absolwentów, w sposób zbiorczy ujmuje „oczekiwania, mankamenty”, nie uwzględnia wielu istotnych na kierunku pielęgniarstwo efektów kształcenia, a objęte badaniami nie zawsze są specyficzne dla kierunku pielęgniarstwo studia I stopnia (np. „umiejętności negocjowania”). Trudno jest w taki sposób uzyskane informacje przenieść na kształtowanie koncepcji kształcenia na kierunku praktycznym jakim jest pielęgniarstwo.

W opinii studentów ankietyzacja przeprowadzana jest w formie papierowej, a kwestionariusze składane są wraz z dokumentami przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego.

Raporty zbiorcze zawierają jedynie zestawienia ilościowe, natomiast brak wniosków i propozycji ewentualnych działań naprawczych.

Dodatkowo Uczelnia złożyła do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju wniosek o realizację projektu Obserwatorium Losów Zawodowych Absolwentów (OLZA) i otrzymała dofinansowanie na jego wykonanie. Projekt zakłada opracowanie, upowszechnienie i wdrożenie innowacyjnej metody prowadzenia monitoringu losów absolwentów oraz opracowanie zestawu scenariuszy przedstawiających możliwości wykorzystania wyników tego monitoringu w celu podnoszenia jakości kształcenia, oraz dostosowywania programów studiów do potrzeb gospodarki. Uczelnia jest w początkowym etapie wdrażania projektu.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocenie poddano 10 losowo wybranych prac licencjackich obronionych w latach 2011-2013. (6 prac absolwentów studiów stacjonarnych pierwszego stopnia i 4 prace absolwentów studiów niestacjonarnych pierwszego stopnia tzw. „pomostowych”). Wszystkie oceniane prace miały charakter badawczy i tematycznie związane były z kierunkiem pielęgniarstwo. Pod względem edytorskim prace miały jednolitą strukturę, brak jednak regulaminu, który w sposób jednoznaczny określałby zasady i wytyczne określające układ pracy oraz kryteria oceniania pracy.

Opiekunami i recenzentami prac były osoby co najmniej ze stopniem naukowym doktora. Recenzje zawierały wszystkie informacje dotyczące: zgodności treści z tematem pracy określonym w tytule, układu pracy, struktury podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez, merytoryczną ocenę pracy, charakterystykę i dobór źródeł oraz ocenę formalną pracy. Wszystkie analizowane prace były wysoko oceniane zarówno przez opiekuna pracy, jak i recenzenta, co nie budzi zastrzeżeń, ponieważ reprezentowały one wysoki poziom merytoryczny. Uznanie budzi badawczy charakter wszystkich prac, jednak w przyszłości należałoby bardziej skoncentrować

się na pracach uwzględniających tzw. „opis przypadku”. Obrona pracy dyplomowej odbywa się przed Komisją Egzaminacyjną złożoną z przewodniczącego, promotora i recenzenta. W czasie obrony pracy dyplomowej student przedstawia tezy pracy, omawia zawartość pracy, wykorzystaną literaturę, metody zastosowane w pracy oraz uzasadnia tezy pracy i formułuje wnioski, a następnie odpowiada na pytania zadawane przez członków Komisji Egzaminacyjnej dotyczące pracy dyplomowej.

„Protokół z egzaminu dyplomowego” stanowi załącznik nr 5 lub nr 4 Regulaminu egzaminu dyplomowego odpowiednio dla studiów pierwszego stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych tzw. „pomostowych”.

Podsumowując, analizowane prace dyplomowe należy ocenić pozytywnie pod względem merytorycznym i formalnym, z uwzględnieniem w/w uwag.

Ocenie poddano także prace zaliczeniowe (8) z zakresu samokształcenia. Studenci mają ściśle określony „Standard samokształcenia”, który uwzględnia wszystkie niezbędne elementy takie jak: cel ogólny, miejsce samokształcenia oraz wymagania dotyczące pracy samokształceniowej. Oceny z prac samokształceniowych są odnotowane w „Karcie oceny pracy z zakresu samokształcenia”, które uwzględnia: przedmiot samokształcenia, temat pracy, dane personalne studenta, system studiów, semestr, punktację według kryteriów oceny. Na podstawie ilości uzyskanych punktów student otrzymuje ocenę z pracy samokształceniowej, którą nauczyciel oceniający potwierdza podpisem.

Przeanalizowano prace samokształceniowe 10 studentów z zakresu obowiązujących przedmiotów na kierunku pielęgniarstwo. Były one zredagowane w oparciu o przedstawiony „Standard samokształcenia”, należy jednak zwrócić uwagę, że nie we wszystkich pracach uwzględniony był nr albumu oraz przedmiot z zakresu którego realizowana jest praca. W przedstawionych do oceny pracach okresowych z zakresu takich przedmiotów jak: podstawy pielęgniarstwa, podstawowa opieka zdrowotna (testy zaliczeniowe jednokrotnego wyboru, zagadnienia do uzupełnienia) nie zawsze były uwzględnione dane pozwalające na identyfikację studenta, przedmiotu, oraz osoby oceniającej (brak autoryzacji). W analizowanych pracach nie przedstawiono kryteriów oceny.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów pielęgniarstwo (zarówno studia I stopnia stacjonarne jak i studia I stopnia uzupełniające, tzw. pomostowe) zostały opracowane na podstawie standardu kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo określonego w Załączniku Nr 4 do Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r., a cele oraz specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku są zgodne zarówno z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, jak i celami i efektami kształcenia wskazanymi w standardach kształcenia. Zakładane efekty kształcenia na kierunku pielęgniarstwo – kierunku o profilu praktycznym uwzględniają wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu pielęgniarstwa.

2) Efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności oraz kompetencje społeczne sformułowane w sposób zrozumiały.

3) Analiza okresowych osiągnięć studenta oraz dokumentacji kształcenia praktycznego pozwala uznać, że zakładane cele i efekty kształcenia są w miarę

poprawnie weryfikowane, jednak brak jasnych kryteriów oceniania studentów nie zapewnia przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

4) Dotychczas Uczelnia monitoruje karierę studentów kończących studia (tuż przed egzaminem dyplomowym), a nie absolwentów. Zbiorcze ujmowanie wyników oraz ujednolicone efekty kształcenia (bez względu na specyfikę kierunku studiów) wpływają na zmniejszenie efektywności prowadzonych badań i analiz.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Program studiów pierwszego stopnia dla kierunku pielęgniarstwo obejmuje 6 semestrów, 4720 godzin zajęć dydaktycznych (ECTS 180), w tym 2420 godzin zajęć teoretycznych i 2300 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

- A. **nauk podstawowych** (ECTS 16 w tym 480 godz.): anatomia (ECTS 2, godz. 60), biochemia i biofizyka (ECTS 2, godz. 60), fizjologia (ECTS 2, godz. 60), farmakologia (ECTS 2, godz. 60), genetyka (ECTS 2, godz. 60), mikrobiologia i parazytologia (ECTS 2, godz. 60), patologia (ECTS 2, godz. 60), radiologia (ECTS 2, godz. 30),
- B. **nauk społecznych z językiem angielskim** (ECTS 16 w tym 480 godz.): filozofia i etyka zawodu pielęgniarki (ECTS 2, godz. 60), pedagogika (ECTS 2, godz. 60), prawo (ECTS 2, godz. 60), psychologia (ECTS 2, godz. 60), socjologia (ECTS 2, godz. 60), zdrowie publiczne (ECTS 2, godz. 60), język angielski (ECTS 4, godz. 120),
- C. **nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwiej** (ECTS 24 w tym 600 godz.): badanie fizyczne (ECTS 2, godz. 50), badania naukowe w pielęgniarstwie (ECTS 3, godz. 75), dietetyka (ECTS 2, godz. 50), podstawowa opieka zdrowotna (ECTS 3, godz. 75), podstawy pielęgniarstwa (ECTS 9, godz. 225), promocja zdrowia (ECTS 3, godz. 75), zajęcia fakultatywne do wyboru (ECTS 2, godz. 50): zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego,
- D. **nauk w zakresie opieki specjalistycznej** (ECTS 34 w tym 860 godz.): anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia (ECTS 4, godz. 100), chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (ECTS 3, godz. 80), choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne (ECTS 3, godz. 80), geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne (ECTS 3, godz. 75), neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne (ECTS 3, godz. 75), opieka paliatywna (ECTS 3, godz. 75), pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne (ECTS 3, godz. 75), podstawy ratownictwa medycznego (ECTS 3, godz. 75), położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne (ECTS 3, godz. 75), psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne (ECTS 3, godz. 75), rehabilitacja i pielęgniarstwo niepełnosprawnych (ECTS 3, godz. 75).

Na studiach I stopnia realizowanych jest 1100 godz. **zajęć praktycznych** (ECTS 55) oraz 1200 godz. **praktyk zawodowych** (ECTS 30).

Na studiach I stopnia realizowany jest język angielski na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy, profilowany zawodowo.

Realizowany program zakłada bez udziału nauczyciela w grupie nauk podstawowych i nauk społecznych po 25% wymiaru godzin, a w grupie podstaw opieki pielęgniarstwiej oraz opieki specjalistycznej po 35% wymiaru godzin.

Program studiów pierwszego stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka A (dawna AB) obejmuje 2 semestry, 1152 godzin zajęć

dydaktycznych, w tym 750 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

- A. nauk podstawowych** (60 godz.): elementy anatomii z fizjologią (20 godz.), biochemia i biofizyka (10 godz.), farmakologia (10 godz.), mikrobiologia i parazytologia (10 godz.), radiologia (10 godz.),
- B. nauk społecznych** (66 godz.): filozofia i etyka zawodu pielęgniarki (16 godz.), pedagogika (15 godz.), prawo (15 godz.), psychologia (10 godz.), zdrowie publiczne (10 godz.),
- C. nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarskiej** (111 godz.): badanie fizykalne (25 godz.), badania naukowe w pielęgniarstwie (20 godz.), dietetyka (10 godz.), podstawowa opieka zdrowotna (20 godz.), podstawy pielęgniarstwa (16 godz.), promocja zdrowia (10 godz.), zajęcia fakultatywne do wyboru (10 godz.): zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego,
- D. nauk w zakresie opieki specjalistycznej** (165 godz.): anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia (20 godz.), chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (20 godz.), interna i pielęgniarstwo internistyczne (20 godz.), geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne (20 godz.), neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne (15 godz.), opieka paliatywna (15 godz.), pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne (20 godz.), podstawy ratownictwa medycznego (10 godz.), psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne (10 godz.), rehabilitacja i pielęgniarstwo niepełnosprawnych (15 godz.).

Na studiach I stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka A (dawna AB) realizowanych jest 198 godz. zajęć praktycznych oraz 552 godz. praktyk zawodowych.

Program studiów pierwszego stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka B (dawna C) obejmuje 3 semestry, 2410 godzin zajęć dydaktycznych, w tym 1500 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

- A. nauk podstawowych** (110 godz.): elementy anatomii z fizjologią (20 godz.), biochemia i biofizyka (20 godz.), farmakologia (10 godz.), genetyka (20 godz.), mikrobiologia i parazytologia (20 godz.), radiologia (10 godz.),
- B. nauk społecznych** (207 godz.): filozofia i etyka zawodu pielęgniarki (32 godz.), pedagogika (30 godz.), prawo (15 godz.), psychologia (30 godz.), socjologia (20 godz.), zdrowie publiczne (80 godz.),
- C. nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarskiej** (225 godz.): badanie fizykalne (25 godz.), badania naukowe w pielęgniarstwie (54 godz.), dietetyka (10 godz.), podstawowa opieka zdrowotna (32 godz.), podstawy pielęgniarstwa (64 godz.), promocja zdrowia (30 godz.), zajęcia fakultatywne do wyboru (10 godz.): zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego,
- D. nauk w zakresie opieki specjalistycznej** (368 godz.): anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia (48 godz.), chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (32 godz.), choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne (32 godz.), geriatria i pielęgniarstwo geriatryczne (20 godz.), neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne (32 godz.), opieka paliatywna (36 godz.), pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne (32 godz.), podstawy ratownictwa medycznego (30 godz.), położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne (32 godz.), psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne (42 godz.), rehabilitacja i pielęgniarstwo niepełnosprawnych (32 godz.).

Na studiach I stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka B (dawna C) realizowanych jest 460 godz. zajęć praktycznych oraz 1040 godz. praktyk zawodowych.

Program studiów pierwszego stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka C (dawna D) obejmuje 2 semestry, 1984 godziny zajęć dydaktycznych, w tym 1300 godzin kształcenia praktycznego. Na studiach tych realizowane są moduły w zakresie:

- A. nauk podstawowych** (90 godz.): elementy anatomii z fizjologią (20 godz.), biochemia i biofizyka (20 godz.), farmakologia (10 godz.), genetyka (20 godz.), mikrobiologia i parazytologia (10 godz.), radiologia (10 godz.),
- B. nauk społecznych** (117 godz.): filozofia i etyka zawodu pielęgniarki (16 godz.), pedagogika (30 godz.), prawo (15 godz.), psychologia (30 godz.), zdrowie publiczne (30 godz.),
- C. nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwiej** (143 godz.): badania fizykalne (25 godz.), badania naukowe w pielęgniarstwie (20 godz.), dietetyka (10 godz.), podstawowa opieka zdrowotna (32 godz.), podstawy pielęgniarstwa (16 godz.), promocja zdrowia (30 godz.), zajęcia fakultatywne do wyboru (10 godz.): zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego,
- D. nauk w zakresie opieki specjalistycznej** (334 godz.): anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia (48 godz.), chirurgia i pielęgniarstwo chirurgiczne (32 godz.), choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne (32 godz.), geriatryka i pielęgniarstwo geriatryczne (20 godz.), neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne (32 godz.), opieka paliatywna (24 godz.), pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne (32 godz.), podstawy ratownictwa medycznego (10 godz.), położnictwo, ginekologia i pielęgniarstwo położniczo-ginekologiczne (32 godz.), psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne (40 godz.), rehabilitacja i pielęgniarstwo niepełnosprawnych (32 godz.).

Na studiach I stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka C (dawna D) realizowanych jest 400 godz. zajęć praktycznych oraz 900 godz. praktyk zawodowych.

Czas trwania kształcenia na kierunku pielęgniarstwo – studia I stopnia, rozpoczynających się w roku akademickim 2013/ 2014 i 2012/2013, jest zgodny z aktualnie obowiązującymi standardami kształcenia dla kierunku studiów pielęgniarstwo określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (*Dz. U. z 2012 r., poz. 631*) w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa, a dla studiów I stopnia rozpoczynających się w roku akademickim 2011/ 2012 i 2010/2012 jest zgodny ze standardami kształcenia na kierunku pielęgniarstwo określonymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (*Dz. U. z 2007r., Nr 164, poz. 1166 – załącznik 82*). oraz na studiach I stopnia uzupełniających, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów pielęgniarek i położnych, które posiadają świadectwo dojrzałości i ukończyły liceum medyczne lub szkołę policealną albo szkołę pomaturalną, kształcącą w zawodzie pielęgniarki i położnej (*Dz. U. z dnia 06.07.2012r., poz. 770*).

Dobór treści kształcenia uwzględnia zasady współczesnej dydaktyki, w tym głównie łączenia teorii z praktyką. Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe poprzedzone są zajęciami teoretycznymi umożliwiającymi wykorzystanie wiedzy w działaniu. Jednak nieprawidłowość doboru treści kształcenia (które nie zawsze wynikają z założonych celów i efektów kształcenia), formy zajęć dydaktycznych z przewagą wykładów nie zawsze umożliwiają osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia określonych dla poszczególnych przedmiotów /modułów (np. Badania fizykalne – forma realizacji tylko wykłady i samokształcenie; Podstawy ratownictwa medycznego – forma realizacji tylko wykłady i samokształcenie).

Kształcenie, którego celem jest zdobycie umiejętności praktycznych, odbywa się w warunkach rzeczywistych, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i opiekunów praktyk oraz studentów.

Uczelnia nie wykorzystuje metod i technik kształcenia na odległość.

Obecnie kształcenie na studiach I stopnia niestacjonarnych uzupełniających, tzw. pomostowych realizowane jest w ramach Projektu systemowego pn. „*Kształcenie zawodowe pielęgniarek i położnych w ramach studiów pomostowych*” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W programach studiów I stopnia uzupełniających dla kierunku pielęgniarstwo, tzw. pomostowych – ścieżka B (dawna C) i ścieżka C (dawna D), nazwy niektórych przedmiotów są niezgodne z obowiązującym standardem nauczania, np.: Filozofia i etyka zawodu (powinno być: Filozofia i etyka zawodu pielęgniarki), Badania w pielęgniarstwie (powinno być: Badania naukowe w pielęgniarstwie), Ratownictwo medyczne (powinno być: Podstawy ratownictwa medycznego), Interna i pielęgniarstwo internistyczne (powinno być: Choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne).

Program studiów I stopnia umożliwia studentowi wybór jednego z trzech przedmiotów (zakażenia szpitalne, język migowy lub promocja zdrowia psychicznego) w zakresie podstaw opieki pielęgniarstwiej.

Modułowa konstrukcja programu stwarza możliwość równomiernego obciążenia studentów przez przypisanie modułom takiej samej, powtarzalnej wartości punktowej.

Na studiach realizowany jest język angielski na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy, profilowany zawodowo.

Konstrukcja programu uwzględnia taksonomię celów kształcenia, sekwencyjność przedmiotów oraz łączenie teorii z kształceniem praktycznym. Określone cele ogólne i szczegółowe efektów kształcenia umożliwiają uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji.

Zgodnie z **Zarządzeniem Rektora Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi** z dnia 17 września 2012 r. w sprawie: *Instrukcji dotyczącej zasad uzyskiwania punktów ECTS dotyczącej studentów rozpoczynających kształcenie w roku akademickim 2012/2013 i kolejnych latach*, osiągnięcia studenta są wyrażone za pomocą punktów zaliczeniowych – ECTS. Jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od przeciętnego studenta 25 godzin pracy. Przeciętna liczba godzin pracy obejmuje zajęcia zorganizowane przez Uczelnię zgodnie z planem studiów i programem kształcenia oraz jego indywidualną pracę. Punkty ECTS przypisywane są

wszystkim zajęciom i praktykom zawodowym, w tym zajęciom z zakresu przygotowania i złożenia pracy dyplomowej, a także zajęciom przygotowującym do egzaminu dyplomowego, przewidzianym w programie kształcenia. Przypisując punkty poszczególnym modułom należało uwzględnić: godziny z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studenta (tzw. godziny kontaktowe), przygotowanie do ćwiczeń, warsztatów; czytanie wskazanych lektur; przygotowanie pracy projektowej, zaliczeniowej oraz przygotowanie do egzaminu. Liczba punktów ECTS nie zależy od uzyskanej oceny, a warunkiem ich przyznania jest spełnienie przez studenta wymagań dotyczących uzyskania zakładanych efektów kształcenia potwierdzonych zaliczeniem zajęć lub praktyk. Podstawą uznania punktów ECTS są wpisy dokonane w indeksie i karcie okresowych osiągnięć studenta. Za zaliczenie każdego semestru studiów student uzyskuje nie mniej niż 30 punktów ECTS.

Przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie oraz ze standardami kształcenia na kierunku pielęgniarstwo.

Nakład pracy studenta określony w programie studiów oraz liczba punktów w poszczególnych semestrach są zgodne z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U.2011 Nr 243, poz. 1445) oraz Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 roku w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta (Dz.U.2011 Nr 201, poz. 1187). W toku studiów I stopnia (6 semestrów) student jest zobowiązany do uzyskania 180 punktów ECTS. Zgodnie z Rozporządzeniem MNiSW z dnia 14 września 2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczanych przez studenta jeden punkt ECTS odpowiada efektem kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez Uczelnię, zgodnie z planem studiów oraz jego indywidualną pracę. Punktacja ECTS przypisana do poszczególnych przedmiotów i semestrów jest prawidłowa.

Punkty ECTS przyporządkowane są przedmiotom, natomiast przyznawane są studentom, którzy spełnili wymogi niezbędne do ich zaliczenia (osiągnęli wymagane efekty kształcenia).

Studenci twierdzą, że są świadomi tego, czym jest system punktów ECTS, jednakże korzystają z możliwości jakie daje ten system tylko w zakresie uzyskiwania wymaganej liczby punktów ECTS, by ukończyć studia oraz w zakresie wyboru przedmiotu fakultatywnego. Od roku akademickiego 2012/2013 studenci otrzymali narzędzie umożliwiające monitorowanie i udzielanie informacji w zakresie sposobu przypisywania punktów ECTS do konkretnych przedmiotów. Kwestionariusz ma na celu ocenę faktycznego nakładu pracy poniesionego w ramach trwania przedmiotu. Na obecnym etapie trwają prace podsumowujące przeprowadzoną ankietę.

Opracowane sylabusy zawierają: nazwę przedmiotu i kategorię przedmiotu, datę opracowania i datę aktualizacji, zalecany semestr studiów, liczbę punktów ECTS, łączną liczbę godzin pracy studenta, liczbę godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli i studentów, cele przedmiotu, opis efektów kształcenia- wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne, treści programowe – tematykę zajęć i przypisaną liczbę godzin, nakład pracy studenta, metody kształcenia, formy zaliczenia, sposoby i formy sprawdzania zamierzonych efektów kształcenia (*ocena formująca, ocena ipsatywna, ocena sumująca*), literaturę podstawową i uzupełniającą, kierownika przedmiotu.

Program kształcenia na kierunku pielęgniarstwo realizowany jest w formie: wykładów, ćwiczeń, seminarium, zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.

Szczególnie istotny na ocenianym kierunku jest obszar kształcenia praktycznego, którego celem jest kształtowanie i doskonalenie umiejętności praktycznych, stopniowe zwiększanie odpowiedzialności studenta za opiekę oraz zdobycie doświadczenia niezbędnego w pracy zawodowej. Studenci uczestniczący w spotkaniu z zespołem oceniającym zwrócili uwagę na sporadyczne powtarzanie wiedzy teoretycznej z wykładów na ćwiczeniach bez poszerzenia wiedzy o umiejętności praktyczne.

Konstrukcja programu uwzględnia taksonomię celów kształcenia, sekwencyjność przedmiotów oraz łączenie teorii z kształceniem praktycznym. Określone cele ogólne i szczegółowe efektów kształcenia umożliwiają uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji. Kształtowanie umiejętności praktycznych w warunkach naturalnych poprzedzone jest kształtowaniem tych umiejętności w warunkach symulowanych – w pracowniach umiejętności pielęgniarstkich.

Uczelnia opracowała kryteria doboru opiekuna do nadzoru nad praktykami zawodowymi oraz kryteria doboru podmiotów leczniczych na realizację kształcenia praktycznego. Zajęcia praktyczne realizują nauczyciele z Uczelni, praktyki zawodowe pielęgniarstwa zatrudnione w miejscu ich realizacji.

Kształcenie praktyczne odbywa się w podmiotach leczniczych, z którymi Uczelnia podpisała umowy/porozumienia na ich realizację.

Uczelnia posiada dokumentację potwierdzającą zawarcie długoterminowych umów z podmiotem realizującym zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe nie będącym w strukturze uczelni, która jednak wymaga aktualizacji – aneksowania zgodnie z obowiązującym prawem.

W ramach kształcenia praktycznego realizowane są efekty kształcenia zawarte w module C i D (podstaw opieki pielęgniarstkiej oraz opieki specjalistycznej).

Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe w zakresie podstaw opieki pielęgniarstkiej i opieki specjalistycznej kształtują i rozwijają umiejętności samodzielnego wykonywania zawodu, zgodnie z zasadami etyki ogólnej i zawodowej oraz pozwalają na holistyczne i zindywidualizowane podejścia do pacjenta, z poszanowaniem i respektowaniem jego praw, ze szczególnym ukierunkowaniem na: rozpoznawanie warunków i potrzeb zdrowotnych pacjenta; prowadzenie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej jednostki i grupy społecznej; rozpoznawanie problemów pielęgnacyjnych pacjenta; planowanie i sprawowanie opieki pielęgnacyjnej nad pacjentem; samodzielne udzielanie w określonym zakresie świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych, rehabilitacyjnych i medycznych czynności ratunkowych; podejmowanie współpracy z członkami zespołu terapeutycznego w procesie zapobiegania, diagnozowania, terapii, rehabilitacji i pielęgnowania; samodzielne orzekanie o rodzaju i zakresie świadczeń opiekuńczo–pielęgnacyjnych; organizowanie środowiska opieki szpitalnej i domowej, w miejscu pracy i nauki; organizowanie i planowanie pracy na własnym stanowisku pracy; przygotowywanie pacjenta do samoopieki oraz opiekuna do sprawowania opieki nad nim. W ramach kształcenia praktycznego realizowane są efekty kształcenia zawarte w przedmiotach kierunkowych.

Uczelnia nie dysponuje szczegółowymi programami praktyk zawodowych na studiach I stopnia uzupełniających, tzw. pomostowych, zawierającymi: zdefiniowane efekty kształcenia (zgodne z efektami kształcenia zawartymi w standardach kształcenia), obejmującymi kategorie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych; adekwatne metody sprawdzania i oceny efektów kształcenia; oszacowanie nakładu pracy studenta

potrzebnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w trakcie kształcenia praktycznego.

Praktyka odbywa się na podstawie skierowania z Uczelni oraz indywidualnego lub zbiorowego porozumienia zawartego przez Uczelnię z instytucją lub firmą, w której student odbywa praktykę. Informacje o odbyciu, przebiegu i zaliczeniu praktyk odnotowywane są w dzienniku praktyk. Praktyka może odbywać się w toku studiów, jednak winna być zaliczona nie później niż wraz z zaliczeniem ostatniego semestru studiów. Zaliczenie praktyk jest jednym z wymogów programowych, które student winien spełnić przed przystąpieniem do egzaminu dyplomowego. Uczelnia sprawuje nadzór dydaktyczno-wychowawczy oraz organizacyjny nad przebiegiem praktyk. Student zobowiązany jest dostarczyć dziennik praktyk do właściwego dziekanatu. Warunkiem zaliczenia praktyki zawodowej jest: obowiązkowa obecność na zajęciach; respektowanie regulaminu praktyk.

Realizację praktyk zawodowych na kierunku pielęgniarstwo określa Regulamin Studiów Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi oraz ***Zarządzenie Rektora Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi z dnia 30 września 2010r.*** w sprawie Regulaminu Studenckich Praktyk Zawodowych (podstawa prawna m.in. *Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki* (Dz. U z 2007r., Nr 164, poz.11)., zweryfikowane częściowo ***Zarządzeniem Rektora Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi z dnia 30 września 2012r.*** w sprawie wprowadzenia zmiany w Regulaminie Studenckich Praktyk Zawodowych (zarządzenie weszło w życie z dniem 1 października 2012r.).

Wymienione uregulowania wewnętrzne Uczelni, wskazują, że student jest zobowiązany do realizacji studenckich praktyk zawodowych zgodnie z programem studiów na danym kierunku.

Zgodnie z **§8 Regulaminu Studiów AHE w Łodzi**, student może studiować wg **indywidualnej organizacji studiów (IOS)**. Warunkiem przejścia na IOS jest pozytywna decyzja dziekana podejmowana po rozpatrzeniu wniosku studenta. Możliwość studiowania w trybie IOS mają w szczególności studenci: niepełnosprawni, wychowujący dzieci, ze środowisk wykluczonych społecznie oraz inni, którzy z powodu szczególnej sytuacji nie mogą realizować studiów w trybie zwykłym. Indywidualna organizacja studiów uprawnia do zaliczeń i egzaminów na warunkach i w terminach uzgodnionych indywidualnie, ale w granicach danego semestru lub roku akademickiego. W szczególnie uzasadnionym przypadku dziekan może zezwolić na wyznaczenie terminów egzaminów lub zaliczeń w następnym roku akademickim albo zezwolić na nieuczestniczenie w zajęciach, przy jednoczesnym zachowaniu obowiązku ich zaliczenia. Dziekan zezwalając studentowi na realizację indywidualnej organizacji studiów może powołać opiekuna/doradcę dydaktycznego dla studenta. Student nierealizujący należycie programu indywidualnej organizacji studiów może być decyzją dziekana skierowany na kontynuowanie studiów w trybie zwykłym. Student z własnej inicjatywy może zrezygnować z realizacji indywidualnej organizacji studiów.

Dziekan określa sposób dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego oraz warunków odbywania studiów przez studenta będącego osobą niepełnosprawną, uwzględniając jego potrzeby wynikające z rodzaju niepełnosprawności,

w szczególności może to polegać na zorganizowaniu zajęć w pomieszczeniach przystosowanych do potrzeb studenta niepełnosprawnego.

Zgodnie z §9 **Regulaminu Studiów AHE w Łodzi**, student, który osiągnął szczególnie dobre wyniki w nauce, może studiować wg indywidualnego toku studiów (ITS). Warunkiem przejścia na ITS jest pozytywna decyzja dziekana podejmowana po rozpatrzeniu wniosku studenta. Możliwość studiowania w trybie ITS mają w szczególności studenci: studiujący na dwóch lub więcej kierunkach studiów, uczestniczący w pracach badawczych, odbywający część studiów za granicą, posiadający wybitne osiągnięcia w sporcie. Indywidualny tok studiów może być przyznany studentowi nie wcześniej niż po ukończeniu pierwszego roku studiów pierwszego stopnia lub pierwszego roku jednolitych studiów magisterskich. W przypadku studiów drugiego stopnia, studentowi może być przyznany ITS od pierwszego semestru studiów w oparciu o wyniki kształcenia uzyskane z toku studiów pierwszego stopnia, albo jednolitych magisterskich. Dziekan zezwalając studentowi na realizację indywidualnego toku studiów, wyznacza: treść indywidualnego planu studiów i programu kształcenia oraz opiekuna naukowego dla studenta. Na spotkaniu z ZO PKA studenci wykazali znikome zainteresowanie indywidualizacją procesu kształcenia, nie potrafiąc wskazać przyczyny.

Brak szczegółowych harmonogramów zajęć dydaktycznych (zarówno teoretycznych, jak i praktycznych oraz praktyk zawodowych) zrealizowanych w poprzednich semestrach i przewidzianych do realizacji w bieżącym semestrze, obejmując cały tok studiów, uniemożliwia ocenę obciążenia studentów i możliwość realizacji całości programu studiów, a tym samym możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia określonych dla każdego z przedmiotów, jak również ocenę poprawności organizacji procesu kształcenia realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla danego kierunku pielęgniarstwo, poziomu i profilu studiów, a także ocenę możliwości osiągnięcia wszystkich zakładanych celów i efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody kształcenia nie zawsze tworzą spójną całość na ocenianym kierunku studiów I stopnia.

Efekty kształcenia są spójne i zgodne z aktualnie obowiązującymi standardami dla kierunku pielęgniarstwo. W sylabusach prawie wszystkich przedmiotów wskazane treści są bardzo ogólnikowe i nie w pełni odpowiadają zakładanym celom i efektom kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo, wskazanym w obowiązujących aktualnie przepisach prawa (standardach kształcenia), np. w przedmiotach tj. Elementy anatomii z fizjologią, Podstawy ratownictwa medycznego, Anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia, Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Realizowany program kształcenia uniemożliwia osiągnięcie wszystkich z zakładanych celów i efektów kształcenia, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta oraz spełnienie wymagań określonych w standardach kształcenia na kierunku pielęgniarstwo. Nieprawidłowość doboru treści kształcenia, formy zajęć dydaktycznych

z przewagą wykładów nie zawsze umożliwiają osiągnięcie efektów kształcenia określonych dla poszczególnych przedmiotów/modułów. Brak szczegółowych harmonogramów zajęć dydaktycznych (zarówno teoretycznych jak i praktycznych oraz praktyk zawodowych) zrealizowanych w poprzednich semestrach i przewidzianych do realizacji w bieżącym semestrze, obejmując cały tok studiów, uniemożliwia ocenę obciążenia studentów i możliwości realizacji całości programu studiów, a tym samym możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia określonych dla każdego z przedmiotów.

- 2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody kształcenia nie zawsze tworzą spójną całość. W sylabusach niektórych przedmiotów wskazane treści są bardzo ogólnikowe i nie w pełni odpowiadają zakładanym celom i efektom kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo wskazanym w obowiązujących aktualnie przepisach prawa (standardach kształcenia).

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

Z przygotowanego przez Uczelnię wykazu kadry do realizacji poszczególnych przedmiotów na kierunku pielęgniarstwo studia I stopnia wynika, że w stosunku do nauczycieli z prawem wykonywania zawodu lekarza, dobór nauczycieli w pełni jest zgodny z ich obszarem wiedzy, specjalizacją, dyscypliną naukową, doświadczeniem zawodowym, i w pełni pozwala na osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji programu prowadzonych przedmiotów.

W przypadku nauczycieli z prawem wykonywania zawodu pielęgniarki nie zawsze dobór przedmiotów do realizacji jest adekwatny do doświadczenia zawodowego, obszaru wiedzy i reprezentowanej przez nich dziedziny nauki.

Np.: magister pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, piel. dyplomowana (bez specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa internistycznego) nie posiada odpowiednich kwalifikacji do nauczania przedmiotów tj.: pielęgniarstwo internistyczne (wykłady), podstawy pielęgniarstwa (wykłady, ćwiczenia, zajęcia praktyczne), ma bowiem uprawnienia do kształcenia w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej. Może pełnić funkcję opiekuna praktyk, jeśli zatrudniony jest w odpowiednim oddziale szpitalnym.

Magister pedagogiki i promocji zdrowia (bez specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa internistycznego, zachowawczego) nie posiada odpowiednich kwalifikacji do kształcenia w przedmiocie pielęgniarstwo internistyczne (zajęcia praktyczne), ma bowiem kwalifikacje do kształcenia w zakresie pedagogiki i promocji zdrowia. Może pełnić funkcję opiekuna praktyk, jeśli zatrudniony jest w odpowiednim oddziale szpitalnym.

Magister pedagogiki, licencjat pielęgniarstwa nie posiada odpowiednich kwalifikacji do kształcenia w przedmiocie podstawy pielęgniarstwa (zajęcia praktyczne), ma bowiem przygotowanie do kształcenia w dziedzinie pedagogiki. Wykształcenie w zakresie pielęgniarstwa jest tylko na poziomie licencjatu.

Dr n. med., mgr pielęgniarstwa z publikacjami w dziedzinie pielęgniarstwa ginekologicznego, opieki nad noworodkiem, pielęgniarstwa pediatrycznego i zdrowia publicznego (bez wykształcenia w zakresie położnictwa, doświadczenia w zakresie pielęgniarstwa chirurgicznego/ lub specjalizacji) nie posiada odpowiednich kwalifikacji do nauczania przedmiotu pielęgniarstwo położnicze, chirurgiczne. Wśród przypisanych przedmiotów ma kwalifikacje do kształcenia w przedmiocie badania w pielęgniarstwie,

pielęgniarstwo ginekologiczne. Zagadnienia dotyczące pielęgniarstwa położniczego powinna realizować położna.

Dr nauk humanistycznych, pielęgniarka psychiatryczna z dorobkiem naukowym w dziedzinie psychiatrii i doświadczeniem zawodowym w zakresie pielęgniarstwa neurologicznego nie posiada odpowiednich kwalifikacji do nauczania przedmiotów tj.: geriatra i pielęgniarstwo geriatryczne. Wśród przypisanych przedmiotów ma odpowiednie kwalifikacje do kształcenia w zakresie: badań w pielęgniarstwie, filozofii i etyki zawodu pielęgniarki, psychiatrii i pielęgniarstwa psychiatrycznego, pielęgniarstwa neurologicznego.

Powyższe uwagi nie umniejszają ogólnym kwalifikacjom kadry realizującej kształcenie na kierunku pielęgniarstwo.

Z korzyścią dla uzyskania efektów kształcenia byłoby posiadanie przez tych nauczycieli odpowiednich specjalizacji w danej dziedzinie, zgodnie z nauczaniem przedmiotem lub/i wykształcenia na poziomie minimum mgr pielęgniarstwa.

Brak danych na temat kadry do realizacji praktyk zawodowych na kierunku pielęgniarstwo, uniemożliwia pełne ustosunkowanie się do zagadnień dotyczących osiągnięcia założonych celów i efektów realizacji programu tego rodzaju kształcenia.

Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry stanowiącej minimum kadrowe są adekwatne do realizowanego programu kształcenia i pozwala na uzyskanie zakładanych efektów kształcenia. W procesie kształcenia na kierunku pielęgniarstwo uczestniczą nauczyciele posiadający doświadczenie praktyczne mające zastosowanie w kształceniu na ww. kierunku studiów.

Do minimum kadrowego Uczelnia zgłosiła 4 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 4 doktorów.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **§ 14 pkt. 4** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), tj.: „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunkach „pielęgniarstwo” i „położnictwo” stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, reprezentujących specjalności z zakresu nauk medycznych posiadających udokumentowany dorobek praktyczny” oraz **§ 13 pkt. 1**, tj.: „Do minimum kadrowego, o którym mowa w § 14, są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów” a także **§ 13 pkt. 2**, tj.: „Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra”.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w **art. 112a** ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane

prawem elementy. Teczki zawierają dokumenty (specjalizacje medyczne, świadectwa ukończenia kursów), będące potwierdzeniem dorobku praktycznego.

Należy stwierdzić, że wymagania formalne odnośnie minimum kadrowego ocenianego kierunku, określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu, zostały spełnione.

Dla wszystkich osób zgłoszonych do minimum kadrowego Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy.

Skład minimum kadrowego należy uznać za stabilny, ponieważ 6 osób (3 profesorów i 3 doktorów) zatrudnionych jest i stanowi minimum kadrowe od początku istnienia kierunku.

Na kierunku pielęgniarstwo studiuje 338 studentów, w tym 250 na studiach niestacjonarnych. Minimum kadrowe stanowione przez 4 nauczycieli będących samodzielnymi pracownikami naukowymi i 4 nauczycieli spośród niesamodzielnych pracowników naukowych powoduje, że na jednego nauczyciela przypada 56 studentów.

Wymagania dotyczące relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, a liczbą studentów ocenianego kierunku zostały spełnione i wynoszą 1:56.

Na kierunku pielęgniarstwo kształcenie na odległość nie jest realizowane.

W terminie wizytacji na kierunku pielęgniarstwo nie były realizowane żadne zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe studentów.

Podczas wizytacji hospitowano zajęcia realizowane na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, odbywające się w formie ćwiczeń, seminariów i wykładów. Hospitowane zajęcia najczęściej prowadzono zgodnie z obowiązującymi w procesie dydaktycznym zasadami. Treści kształcenia były adekwatne do rodzaju zajęć. Podczas zajęć w zależności od ich tematu korzystano z różnych metod i środków dydaktycznych. Tematyka hospitowanych zajęć była zgodna z wymaganą na kierunku pielęgniarstwo i wymaganą w standardach kształcenia na tym kierunku studiów. Hospitowane zajęcia realizowano zgodnie z zasadami pogłębliwości, receptywności i aktywnego udziału studentów, w zależności od formy zajęć. Hospitowane zajęcia należy ocenić pozytywnie.

Zarządzeniem Kanclerza AH-E w Łodzi z dnia 21 września 2009r. w sprawie powołania Wydziałowych Komisji Oceniających AH-E w Łodzi powołana została Komisja Oceniająca na Wydziale Humanistycznym.

Zgodnie z §2 zarządzenia zadaniem Komisji jest okresowa ocena nauczycieli akademickich zatrudnionych w AH-E w Łodzi, dokonywana na podstawie §36 Statutu AH-E w Łodzi. Bieżąca ocena nauczycieli akademickich dokonywana jest przez ich bezpośrednich przełożonych.

Nauczyciele akademicy podlegają ocenie w szczególności w zakresie należytego wykonywania obowiązków dydaktycznych, naukowych, organizacyjnych oraz przestrzegania praw autorskich i praw pokrewnych. Oceny dokonuje komisja ocenająca powołana przez kanclerza, licząca co najmniej 3. nauczycieli. Ocena każdego nauczyciela powinna być dokonywana nie rzadziej niż raz na 2 lata lub na wniosek dziekana. Podczas wizytacji udostępniono dokumentację potwierdzającą przeprowadzanie oceny nauczycieli akademickich według kryteriów wymienionych

w Statucie AH-E w Łodzi. Zarządzeniem Rektora AH-E w Łodzi z dnia 17 grudnia 2009 roku w sprawie wprowadzenia Systemu hospitacji zajęć dydaktycznych wprowadzono system hospitacji zajęć dydaktycznych, odbywających się w ramach studiów prowadzonych w AH-E w Łodzi. Zgodnie z Zarządzeniem ww. za prawidłowe funkcjonowanie systemu hospitacji zajęć odpowiada właściwy Prodziekan kierunku. Semestralny plan hospitacji zajęć uwzględnia takie elementy jak: harmonogram hospitacji zajęć w semestrze, lista nauczycieli akademickich hospitujących zajęcia, lista nauczycieli akademickich, których zajęcia podlegają hospitacji. Podczas wizytacji przedstawiono plan hospitacji w semestrze letnim 2012/2013 roku, zgodnie, z którym hospitacji podlegały zajęcia teoretyczne i praktyczne (na bazie zakładu opieki zdrowotnej). Na uznanie zasługuje stosowany podczas hospitacji zajęć Arkusz obserwacji zajęć dydaktycznych. Z korzyścią jednak dla hospitowanego byłoby, aby zaznaczać w Arkuszu informację o tym, czy hospitowano zajęcia praktyczne, czy też praktyki zawodowe. Wszystkie Arkusze z obserwacji zajęć dydaktycznych zawierały podpis osoby hospitowanej i (obserwowanej) oraz obserwującej.

Przyjęty w Uczelni system procedur i kryteriów doboru i weryfikacji jest znany nauczycielom i dostosowany do Jej potrzeb i preferencji.

System wspierania nauczycieli określony został w §36 Statutu AH-E w Łodzi. Uczelnia wspiera nauczycieli w powielaniu materiałów niezbędnych do realizacji procesu dydaktycznego.

Informuje o odbywających się kongresach i konferencjach, jednak bez wsparcia finansowego.

Nie jest prowadzona współpraca międzynarodowa w zakresie dydaktyki i badań naukowych.

System wspierania nauczycieli pozwala na rozwój kadry. Mianowany nauczyciel akademicki może, nie częściej niż raz na siedem lat zatrudnienia w uczelni otrzymać płatny urlop dla celów naukowych, w wymiarze do jednego roku. Zgodnie ze Statutem urlopu udziela kanclerz na pisemny wniosek pracownika zaopiniowany przez radę wydziału, dziekana, a następnie rektora.

W spotkaniu z kadrą dydaktyczną uczestniczyło 12 nauczycieli akademickich. Uczestniczący w spotkaniu nauczyciele pozytywnie ocenili: warunki realizacji procesu dydaktycznego, wyposażenie sal dydaktycznych w odpowiedni sprzęt multimedialny oraz zasoby biblioteczne. Nauczyciele bardzo pozytywnie ocenili warunki organizacyjne i współpracę. Uznali, że silną stroną Uczelni jest niewątpliwie organizacja procesu dydaktycznego i bliski kontakt ze studentami.

Zwrócili również uwagę na wielość metod weryfikacji wymaganych w procesie kształcenia efektów.

Obawy nauczycieli budzi brak perspektyw na środki UE na realizację kształcenia w ramach studiów pomostowych.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji programu.

Niezbędne jest jednak ustalenie opiekunów do realizacji poszczególnych praktyk zawodowych.

2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z kierunkiem studiów. Z korzyścią dla realizacji programu kształcenia byłoby uwzględnienie, zwłaszcza w stosunku do osób z prawem wykonywania zawodu pielęgniarstwa kwalifikacji będących wynikiem uzyskanego wykształcenia na poziomie magistra i/lub specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa, w obszarze której nauczyciel ma realizować zajęcia teoretyczne i praktyczne. Zagadnienia dotyczące opieki położniczej powinna realizować położna.

3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju zwłaszcza dydaktycznego (w zakresie pedagogiki).

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku pielęgniarstwo.

- Możliwość realizacji kształcenia praktycznego potwierdza wykaz 13 jednostek w tym 11 zakładów opieki zdrowotnej, z którymi Uczelnia zawarła stosowne umowy/porozumienia. Specyfika zakładów (Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ im. dr J. Babińskiego w Łodzi, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Poddębicach, Szpital ZOZ MSWiA w Łodzi, III Szpital Miejski im. dr Karola Jonschera w Łodzi, Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Mikołaja Kopernika w Łodzi, SP ZOZ w Sieradzu, CENTRUM MEDYCZNE „RENOMA” Sp. z o. o. Szkoła Krzysztofa Augustyniaka w Łodzi, Liceum Ogólnokształcące Umiejętności Twórczych w Łodzi Instytutu Postępowania Twórczego, Międzynarodowe Przedszkole Edukacji Innowacyjnej „Tęczowy Świat Dziecka” w Łodzi, Wojewódzki Specjalistyczny Szpital im. M. Pirogowa w Łodzi (w trakcie przedłużania umowy), NZOZ Pabianickie Centrum Zdrowia Sp. z o.o., Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. M. Skłodowskiej-Curie w Zgierzu), profil świadczonych usług pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia praktycznego.
- Samodzielna Pracownia Umiejętności Pielęgniarskich (liczba miejsc siedzących – 30) w pełni wyposażona sala do nauki w warunkach symulowanych-sala G 102 .
- Pracownia Rehabilitacyjno-Fizjologiczna - wyposażona w sprzęt rehabilitacyjny -sala G 103.
- Pracownia Anatomiczna (liczba miejsc siedzących – 50) wyposażona w plansze, preparaty kostne, modele planszowe, modele narządów -sala G 104 .
- Biblioteka zlokalizowana przy ul. Sterlinga 26 zajmuje 3 poziomy prawego skrzydła budynku K. o powierzchni ponad 2000 m². Budynek biblioteki dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych (toalety, winda, przestronne wnętrza). Studenci niepełnosprawni mogą również nieodpłatnie korzystać z kserografu. Na parterze znajduje się główny punkt obsługi czytelnika (rejestracja, wypożyczalnia, zwroty

książek). Na pierwszym i drugim piętrze rozmieszczono księgozbiór w systemie wolnego dostępu do regałów. Z urządzeń ułatwiających korzystanie z biblioteki znajdują się także: drukarka brajlowska, lupy elektroniczne i powiększalniki na monitory. Zbiory biblioteczne uporządkowane są w kilkudziesięciu tematycznych działach i wg alfabetu. Czytelnie zlokalizowane na obydwu piętrach obejmują łącznie 350 miejsc siedzących, w tym 85 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, (oprócz tego na terenie całej biblioteki funkcjonuje internet bezprzewodowy). Do dyspozycji studentów są 2 kserokopiarki i skaner. Na I piętrze znajduje się odrębna sala przeznaczona do pracy grupowej i pracownia multimedialna, w której studenci mogą tworzyć projekty multimedialne lub np. oglądać filmy dostępne w bibliotecznej kolekcji. Pełnoprawnymi użytkownikami biblioteki są studenci wszystkich rodzajów studiów w AHE oraz pracownicy uczelni, ale istnieje również możliwość korzystania przez osoby nie związane z Uczelnią. Zbiory wypożyczane są na okres 1 miesiąca z możliwością przedłużenia terminu zwrotu o kolejne 30 dni. Biblioteka w pełni skomputeryzowana posiada funkcjonalną stronę internetową www.biblioteka.ahe.lodz.pl. Czytelnik zapisany do biblioteki, który zaloguje na własnym koncie bibliotecznym, ma możliwość zdalnego zamawiania książek, jak również rezerwowania pozycji wypożyczonych. Dostęp do internetowego konta bibliotecznego pozwala także na sprawdzenie ilości wypożyczonych książek i terminu zwrotu, przejrzenie historii wypożyczeń oraz samodzielnego przedłużenia terminu zwrotu. Studenci mogą również zapisać się do biblioteki w systemie on-line. Biblioteka czynna jest przez od wtorku do niedzieli w godzinach 9-16 (wt., śr., czw., sob.), 10-18 (pt.) i 9-14 (niedz.). Oprócz tradycyjnych zbiorów studenci kierunku Pielęgniarstwo mają także możliwość korzystania ze zbiorów w postaci cyfrowej. Na bibliotekę elektroniczną składają się najważniejsze podręczniki akademickie (głównie wydawnictwa PZWL) w liczbie 68 tytułów (przy jednoczesnym dostępie dla 5 osób), dostępne również z tabletów i telefonów. Ponadto studenci mają dostęp do światowej literatury medycznej w bazach EBSCO:

- 1) MEDLINE - wiodąca na świecie baza z zakresu medycyny opracowana przez National Library of Medicine , zawierająca cytowania i abstrakty z ponad 4800 czasopism z zakresu medycyny, pielęgniarstwa, stomatologii, weterynarii, ochrony zdrowia i nauk biomedycznych.
- 2) Health Source: Nursing/Academic Edition - baza zawierająca ok. 550 czasopism pełnotekstowych oraz abstrakty i cytowania z ok. 800 czasopism z nauk medycznych, a w szczególności z zakresu pielęgniarstwa i ochrony zdrowia. Udostępnia także przewodnik Lexi-PAL Drug Guide, zawierający 1300 arkuszy edukacyjnych dla pacjentów na temat leków generycznych.
- 3) Health Source - Consumer Edition – jest najbogatszą z dostępnych dla bibliotek na świecie kolekcją informacji z zakresu zdrowia publicznego. Obejmuje wiele tematów z dziedziny zdrowia, w tym nauki medyczne, nauki o żywności i żywieniu, opiekę nad dziećmi, medycynę sportową i zdrowie ogólne. Health Source: Consumer Edition zawiera około 80 pełnotekstowych publikacji z zakresu zdrowia publicznego. Inne bazy dostępne w ramach projektu Wirtualna Biblioteka Nauki: Elsevier - Science Direct - dostęp do ok. 1650 elektronicznych wersji czasopism naukowych z listy Science Direct Freedom Collection.
 Springer - ok. 1140 czasopism Springer - roczniki od 1997.
 Nature - dostęp do rocznika bieżącego i 4 roczników archiwalnych.
 Web of Knowledge.
 Science - dostęp do rocznika bieżącego i archiwów od 1997 r.
 SciVerse Scopus.

Analiza wyposażenia Biblioteki w literaturę dla studentów wizytowanego kierunku wykazała wystarczające zasoby na potrzeby kształcenia i osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Literatura na wyposażeniu Biblioteki i czytelnia spełnia wymagania w zakresie aktualności (większość pozycji z ostatnich lat) oraz tematyki zgodnej z nauczanymi przedmiotami.

Uczelnia dysponuje wystarczającym zapleczem dydaktycznym do realizacji kształcenia na kierunku pielęgniarstwo studia I stopnia. Liczba sal wykładowych znacznie przewyższa istniejący rozmiar kształcenia.

Wyposażenie Biblioteki, dostępność zbiorów w pełni pozwala na realizację założonych efektów kształcenia.

Wyposażenie pracowni umiejętności pielęgniarstwach pozwala na kształtowanie oczekiwanych umiejętności i osiągnięcie zamierzonych efektów kształcenia.

Infrastruktura dydaktyczna (budynki) AHE w Łodzi są w pełni przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, choć na kierunku pielęgniarstwo brak studentów z deficytem sprawności, wymagających tego rodzaju zaplecza dydaktycznego.

Na uznanie zasługuje uwzględnienie w AH-E w Łodzi specyficznej sytuacji studentów wychowujących małe dzieci. Dla ich potrzeb został przygotowany pokój „Matki z dzieckiem”, miejsce, w którym rodzice mogą zaspokoić podstawowe potrzeby swojego dziecka (przewinąć i nakarmić malucha). Pokój znajduje się przy ul. Sterlinga 26, K-011.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Uwzględnia również potrzeby osób niepełnosprawnych oraz będących w szczególnej sytuacji życiowej (studentów wychowujących małe dzieci).

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ nie dotyczy studiów I stopnia

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego nie dotyczy studiów I stopnia

7.Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

Trudno jest jednoznacznie stwierdzić, czy istniejący w Uczelni system oceny osiągnięć studenta jest zorientowany na proces uczenia się. Poddane analizie podczas wizytacji prace (z zakresu samokształcenia) nie zawierały m.in. kryteriów oceny, nie zawsze uwzględniały dane pozwalające na identyfikację studenta, przedmiotu którego dotyczyły.

Brak jasnych i jednoznacznych kryteriów oceniania studentów nie pozwala na zapewnienie obiektywizmu formułowania ocen. Dopracowania wymagają kryteria egzaminów i zaliczeń przeprowadzonych w formie pisemnej. Podczas wizytacji Uczelnia nie udostępniła narzędzia stosowanego do oceny ipsatywnej.

Opracowane sylabusy zawierają: nazwę przedmiotu i kategorię przedmiotu, datę opracowania i datę aktualizacji, zalecany semestr studiów, liczbę punktów ECTS, łączną liczbę godzin pracy studenta, liczbę godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli i studentów, cele przedmiotu, opis efektów kształcenia- wiedza i umiejętności i kompetencje społeczne, treści programowe – tematykę zajęć i przypisaną liczbę godzin, nakład pracy studenta, metody kształcenia, formy zaliczenia, sposoby i formy sprawdzania zamierzonych efektów kształcenia (*ocena formująca, ocena ipsatywna, ocena sumująca*), literaturę podstawową i uzupełniającą, kierownika przedmiotu, lecz nie zawierają kryteriów oceny.

Treści programów kształcenia oraz forma zaliczenia przedmiotu znajdujące się w sylabusach są przedstawiane studentom na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu.

Od 2012 roku Uczelnia wprowadziła ankietę badającą nakład pracy i czasu studenta niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Badanie jest na etapie początkowym.

- 1) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;

Uczelnia w chwili obecnej nie prowadzi wymiany krajowej ani międzynarodowej na wizytowanym kierunku. Podczas spotkania z ZO PKA, studenci wskazali, iż nie są zainteresowani mobilnością, gdyż w większości są aktywni zawodowo, czego nie da się pogodzić z wymianą międzyuczelnianą. Studenci są świadomi tego, czym jest system punktów ECTS, jednakże korzystają z możliwości jakie daje ten system tylko w zakresie uzyskiwania wymaganej liczby punktów ECST, by ukończyć studia oraz w zakresie wyboru przedmiotu fakultatywnego.

- 2) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiąganiu założonych efektów kształcenia.

System opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami wizytowanego kierunku należy ocenić pozytywnie. Opieka naukowa na kierunku pielęgniarstwo obejmuje między innymi stworzenie i prowadzenie koła naukowego dla kierunku pielęgniarstwo, stanowiącego formę wsparcia i rozwoju zainteresowań studentów, poprzez możliwość udziału w konferencjach naukowych oraz możliwość publikacji. Opieka dydaktyczna sprawowana jest przez nauczycieli akademickich, obejmuje między innymi monitorowanie osiągnięć studentów oraz udzielanie niezbędnego wsparcia w procesie kształcenia. Prowadzący są dostępni podczas konsultacji w wyznaczonych terminach, dopasowanych do potrzeb studentów. Istnieje również możliwość kontaktu telefonicznego lub drogą mailową. Władze Uczelni mają wyznaczone określone terminy dla przyjmowania studentów. Informacje o terminach konsultacji dostępne są w dziekanacie oraz na stronie internetowej Uczelni. Studenci pozytywnie ocenili funkcjonowanie, aktualizowanej na bieżąco strony internetowej. Studenci nie zgłaszali uwag co do kompletności informacji zawartych w sylabusach,

ocenili iż są one przydatne w procesie uczenia się, co pozwala ich zdaniem osiągnąć zakładane cele i efekty kształcenia.

Studenci mają możliwość wyboru promotora oraz tematu pracy dyplomowej, pod warunkiem, iż będzie on zgodny z profilem kierunku oraz przedmiotem seminaryjnym.

Godziny otwarcia dziekanatu oraz jakość obsługi studenci ocenili pozytywnie, co przekłada się na efektywne załatwianie bieżących spraw.

Ponadto studenci pozytywnie ocenili przydatność informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów w procesie uczenia się.

Mechanizmem motywującym studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia jest stypendium Rektora dla najlepszych studentów oraz wyróżnienie na corocznym wydarzeniu „Student z pasją”. W opinii studentów mechanizmy motywujące spełniają swoją rolę w wystarczającym stopniu zachęcając ich do osiągania lepszych efektów kształcenia. W roku akademickim 2012/2013, na wizytowanym kierunku stypendium Rektora pobierało dwudziestu dwóch studentów.

Uczelnia posiada przejrzysty system opieki materialnej i socjalnej. System przyznawania świadczeń pomocy materialnej określony jest w Regulaminie przyznawania pomocy materialnej studentom AHE w Łodzi. Zgodnie z Regulaminem studenci mają prawo ubiegać się o wszystkie świadczenia przewidziane w art. 173 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2005r. Prawo o szkolnictwie wyższym. Pomoc materialną w postaci stypendium socjalnego, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogę przyznaje dziekan, natomiast stypendium rektora dla najlepszych studentów przyznawane jest przez rektora, Wydawane w tym przedmiocie decyzje spełniają wymogi art. 107 §1 Kodeksu postępowania administracyjnego. Pismem z dnia 05 września 2013 roku Samorząd Studentów zrezygnował z możliwości przejęcia uprawnień do przyznawania świadczeń pomocy materialnej, motywując swoje stanowisko brakiem wystarczającej ilości studentów chętnych do pracy w Komisjach Stypendialnych. W roku akademickim 2012/2013, na wizytowanym kierunku stypendium socjalne pobierało dwunastu studentów.

Rozdział środków finansowych przeznaczonych na świadczenia pomocy materialnej jest dokonywany w porozumieniu z Samorządem Studentów, co jest zgodne z art. 174 ust. 2 Ustawy.

Przedstawicielem studentów jest Samorząd Studentów. Samorząd Studentów posiada własne biuro, wyposażone w sprzęt pozwalający sprawnie funkcjonować. Przedstawiciele Samorządu pozytywnie ocenili współpracę z władzami Uczelni. Studenci mają bezpośredni kontakt z władzami, a wszelkie zaistniałe trudności rozwiązywane są w miarę możliwości bez zbędnej zwłoki. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego aktywnie uczestniczą w organach kolegialnych Uczelni. Dodatkowo w Uczelni został powołany Rzecznik Praw Studenta, którego zadaniem jest występowanie w imieniu studentów, rozpatrywanie skarg i wniosków studentów oraz udział na posiedzeniach organów kolegialnych Uczelni jako organ doradczy w sprawach dotyczących studentów. Spotkanie ze studentami kierunku pielęgniarstwo odbyło się dnia 10 października 2013r. Wzięło w nim udział około 35 studentów ze wszystkich lat studiów. Studenci pozytywnie ocenili kontakt z prowadzącymi i władzami oraz wskazali na odpowiednie przygotowanie merytoryczne wykładowców. Wskazali na sprawne działanie dziekanatu oraz podkreślili duże kompetencje i kulturę osobistą pracowników. Większość zaistniałych problemów w opinii studentów zostaje sprawnie rozwiązana

i zgodnie z ich oczekiwaniami. Studenci pozytywnie ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej. Nie mieli również zastrzeżeń do systemu opieki materialnej i socjalnej zgodnie z powyższym opisem.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów. Niezbędne informacje dostępne są na stronie Internetowej Uczelni.
- 2) System oceny osiągnięć studentów wymaga dopracowania, a zwłaszcza kryteria stosowane w ocenie egzaminów i zaliczeń przeprowadzonych w formie pisemnej oraz samokształcenia.
- 3) Uczelnia nie prowadzi wymiany międzynarodowej. Ze względu na aktywność zawodową studentów zainteresowanie wymianą międzynarodową jest znikome.
- 4) Uczelnia posiada przejrzysty system pomocy materialnej skierowany do środowiska studenckiego. System pomocy naukowej i dydaktycznej sprzyja rozwojowi naukowemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Zarządzeniem Rektora AH-E z dnia 17 września 2012 r. w Uczelni wprowadzono wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

Wcześniej w Uczelni na mocy zarządzenia Kanclerza Uczelni z dnia 10 lipca 2001 roku powołano Komisję Jakości Kształcenia (KaJKa) jako doradcze, niezależne od Zarządu Uczelni, mające prawo do formułowania opinii na temat procesu dydaktycznego. W skład Komisji wchodzi: przedstawiciele nauczycieli akademickich, przedstawiciele działów administracyjnych i reprezentanta studentów. Do zadań Komisji należy:

- identyfikowanie problemów mających wpływ na jakość kształcenia i rozwiązywanie ich,
- zgłaszania do Kanclerza postulatów i uwag, które miałyby na celu zmobilizowanie poszczególnych działów i komórek organizacyjnych do podejmowania działań rozwiązujących dane problemy,
- stymulowanie nowych działań podnoszących jakość kształcenia,
- gromadzenie i przekazywanie wiedzy na wyżej wymieniony temat,
- stymulowanie działań prowadzących do zmiany stylu kształcenia na kształcenie problemowe.

W Uczelni funkcjonuje także Dział Nauki i Zapewniania Jakości Kształcenia, który jest odpowiedzialny za funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia zarówno w siedzibie AH-E, jak i w jej jednostkach zamiejscowych.

Ponadto prowadzona jest okresowa ocena nauczycieli akademickich. Zgodnie z Ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, a także § 35 Statutu Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie w szczególności w zakresie należytego wykonywania obowiązków dydaktycznych, naukowych i organizacyjnych. Oceny dokonuje komisja oceniająca, powoływana przez kanclerza Uczelni, licząca co najmniej trzech nauczycieli akademickich. Ocena każdego nauczyciela akademickiego dokonywana jest nie rzadziej

niż raz na dwa lata lub na wniosek odpowiedniego dziekana. Podstawowymi kryteriami oceny są:

- poziom i aktualność przekazywania treści kształcenia,
- rzetelność wykonywania obowiązków dydaktycznych,
- osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej,
- stopień zaangażowania w prace organizacyjne na rzecz Uczelni,
- autorstwo i współautorstwo publikacji naukowych.

W procesie oceny brane są pod uwagę w szczególności:

- opinie studentów, z którymi nauczyciel prowadzi zajęcia, wyrażane w formie ankiet, zbieranych po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych,
- opinia bezpośredniego przełożonego,
- wyniki z hospitacji zajęć.

Kolejnym elementem systemu zapewnienia jakości kształcenia jest ewaluacja zajęć. Przeprowadzana jest pod koniec każdego semestru. Głównym jej celem jest uzyskanie od studenta informacji pomagającej nauczycielowi akademickiemu w doskonaleniu formy i metod prowadzenia zajęć. W każdym semestrze ewaluacji zajęć poddawanych jest co najmniej 20% wykładowców, których zajęcia są oceniane za pomocą ankiety papierowej, rozdawanej na ostatnich zajęciach w semestrze. Ewaluacja pracy kadry dydaktycznej jest przeprowadzana także w formie ankiety elektronicznej. Pod koniec każdego semestru studenci mogą dobrowolnie i anonimowo wypowiedzieć się na temat wszystkich nauczycieli akademickich, z którymi mają zajęcia. Oceniają prowadzących w następujących kategoriach: przygotowanie do zajęć, obiektywność oceniania, punktualność, dostępność prowadzącego, umiejętność przekazywania wiedzy, podejście do studentów, atrakcyjność prowadzenia zajęć, reakcje na zgłaszane pytania, problemy. Opracowanie zbiorcze kierunku przekazywane jest Zarządowi Uczelni i prodziekanowi, którzy decydują o sposobie ich upublicznienia i wykorzystania w kreowaniu planu strategicznego rozwoju kierunku. Zestawienia i opracowania ewaluacji przechowywane są w Dziale Nauki i Zapewniania Jakości Kształcenia. Druga płaszczyzna ewaluacji zajęć dotyczy oceny organizacji procesu dydaktycznego. W tym badaniu ocenie podlegają wszystkie elementy związane z zapewnieniem studentom odpowiedniego zaplecza i warunków studiowania (w tym jakość obsługi w jednostkach administracyjnych), a także możliwości rozwoju własnego.

W Uczelni funkcjonuje także system hospitacji zajęć dydaktycznych wprowadzony zarządzeniem Rektora AH-E z dnia 17 grudnia 2009 r. Zgodnie z tym dokumentem, prodziekani kierunków zobowiązani są do przygotowania semestralnych planów hospitacji zajęć uwzględniających: harmonogram hospitacji, listę nauczycieli akademickich hospitujących zajęcia, listę nauczycieli akademickich, których zajęcia podlegać będą hospitacji. W każdym semestrze hospitacji podlega co najmniej 20% nauczycieli akademickich spośród wszystkich prowadzących zajęcia na kierunku w danym semestrze.

Ponadto w AH-E prowadzone jest ankietowe badanie losów absolwentów (w praktyce jednak obejmuje studentów przed ostatnim egzaminem dyplomowym) oraz badanie rekrutacyjne w celu określenia czynników decydujących o wyborze studiów.

Na kierunku „pielęgniarstwo” została powołana Rada Programowa. W skład Rad Programowych wchodzi samodzielni pracownicy naukowcy - kierownicy katedr i opiekunowie specjalności. Spotkania rady są protokołowane. Rady Programowe na poszczególnych kierunkach biorą udział w opiniowaniu promotorów i tematów prac dyplomowych. Ponadto członkowie Rad Programowych, przygotowują zagadnienia na egzamin dyplomowy oraz pełnią funkcję ciała konsultacyjnego w przypadku tworzenia, rozwijania lub wygaszania istniejących na kierunkach specjalności.

Na ocenianym kierunku opracowano narzędzia służące doskonaleniu programu kształcenia tj.: ankieta dotycząca realizacji założonych efektów kształcenia oraz badająca nakład pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W kwestionariuszu student wskazuje ile godzin przeznaczył na aktywności związane z samokształceniem, przygotowaniem się do zajęć czy egzaminów. Założeniem wprowadzenia tego rodzaju ankietyzacji jest zebranie informacji na temat relacji między nakładem pracy studenta a efektami kształcenia, sprawdzenie czy założony w programie kształcenia nakład pracy studenta zgodny jest z faktycznym nakładem jego pracy. W przypadku gdy wyniki ankietyzacji będą wskazywać, iż student poświęcił więcej czasu na opanowanie treści programowych i osiągnięcie efektów kształcenia, może to doprowadzić do zmian w programie kształcenia: na przykład zmiany semestru realizacji danych zajęć, zmiany listy efektów kształcenia, zmianę treści programowych, za pomocą których te efekty są osiągane, zmian liczby punktów ECTS przypisywanych zajęciom, czy zmiany metod kształcenia.

Zgodnie z powyższym na Wydziale Humanistycznym na kierunku „pielęgniarstwo” cyklicznie sporządzane są raporty oceny realizacji efektów kształcenia w poszczególnych przedmiotach, a także ewaluacja zajęć dydaktycznych, badanie absolwentów (w świetle dokumentacji studentów przed egzaminem dyplomowym) oraz badanie rekrutacyjne.

Ponadto po zakończeniu semestru Prodziekan kierunku razem z Radą Programową wyznacza pracowników naukowo-dydaktycznych, którzy w ciągu 60 dni od zakończenia semestru dokonują przeglądu wybranych prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych, projektowych, dyplomowych. Efekt analizy stanowi raport przekazywany Rektorowi, Prorektorowi ds. Kształcenia oraz Prodziekanowi.

Upowszechnianie informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia odbywa się podczas posiedzeń Senatu. Wyniki ankietyzacji udostępniane są także w WPS.

Opracowanie wyników polega na zestawieniu danych ilościowych, natomiast na ich podstawie nie są formułowane wnioski oraz ewentualne propozycje działań naprawczych. Na uwagę zasługuje fakt, że uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA studenci wskazali, iż nie są zainteresowani wynikami z przeprowadzonego procesu ankietyzacji.

Ze względu na to, że w praktyce nie wszystkie elementy służące zapewnieniu jakości kształcenia stosowane są w sposób właściwy (badania absolwentów wśród osób, które jeszcze nie uzyskały statusu absolwenta, brak udokumentowania wniosków i działań naprawczych w oparciu o uzyskane wyniki, orientacja na ocenę nauczyciela i procesu dydaktycznego przez niego realizowanego przy mniejszej uwadze na efekty kształcenia w obszarze poszczególnych przedmiotów - analizie poddawane są wybrane prace zaliczeniowe), oraz nie zwraca się dostatecznej uwagi na system oceny osiągnięć studentów, system zapewnienia jakości nie jest wystarczająco skuteczny i wymaga dalszego doskonalenia,

Przyjęty w Uczelni system weryfikacji prac okresowych i końcowych oraz hospitacji zajęć pozwala na częściową weryfikację zgodności programu z efektami kształcenia.

W procesie zapewnienia jakości kształcenia i budowy kultury jakości uczestniczą interesariusze wewnętrzni - studenci, pracownicy. Niestety nie uczestniczą absolwenci AH-E w Łodzi, ponieważ badania prowadzone są wśród osób, które jeszcze nie uzyskały statusu absolwenta – są przed egzaminem dyplomowym

Studenci mają możliwość opiniowania i wpływania na jakość kształcenia poprzez rozbudowany system ankiet (ankietę badającą nakład pracy studenta, ankietę dotyczącą realizacji założonych efektów kształcenia: osobna wersja dla pracowników naukowo-dydaktycznych i studentów oraz opiekunów praktyk).

Prowadzana wśród studentów ankietyzacja dotycząca realizacji założonych efektów kształcenia daje możliwość oceny w skali od 0 do 5 poszczególnych efektów kształcenia w ramach danego przedmiotu. Kwestionariusze ankiet przejrzyste i zrozumiałe, funkcjonujące w formie papierowej i elektronicznej, wypełniane anonimowo, pozwalają na swobodne wyrażanie przez studentów swoich opinii.

W formie ankiety elektronicznej, zamieszczanej w Wirtualnym Pokoju Studenta, prowadzona jest także ewaluacja pracy kadry dydaktycznej.

Badanie losów absolwenta (w praktyce studentów kończących studia), ze względu na zbiorcze opracowanie wyników ma ograniczone zastosowanie w procesie zapewnienia jakości. System tej ankietyzacji nie jest wystarczający z uwagi na ogólne ujmowanie wyników prowadzonych analiz i wymaga dalszego doskonalenia.

Interesariusze zewnętrzni w procesie zapewnienia jakości są obecni za sprawą ankiety dotyczącej potrzeb pracodawców w zakresie współpracy z Uczelnią. Uczelnia nie udostępniła dokumentów potwierdzających udział interesariuszy zewnętrznych w zakresie zapewnienia jakości kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo”.

Uczelnia aktywizuje studentów do podnoszenia jakości procesu kształcenia poprzez ogłoszenia na stronie internetowej Uczelni informacji o możliwości wypełniania ankiet dostępnych w Wirtualnym Pokoju Studenta.

Samorząd studencki pozytywnie zaopiniował plany studiów oraz programy kształcenia.

W odniesieniu do roli przedstawicieli studentów w organach kolegialnych Uczelni, należy podkreślić, iż studenci mają zapewniony udział w składzie Rady Wydziału, Senatu oraz Komisji Jakości Kształcenia.

Przedstawiciele Samorządu Studenckiego potwierdzili udział i możliwość wypowiadania się oraz przedstawiania swojego stanowiska.

Samorząd Studencki nie podejmuje bezpośrednich, samoistnych działań służących podnoszeniu jakości kształcenia.

Reasumując Uczelnia częściowo spełnia kryterium „Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia”.

Analiza dokumentacji nie wskazuje na udział interesariuszy zewnętrznych w podnoszeniu jakości kształcenia realizowanego na Wydziale Humanistycznym AH -E w Łodzi. W praktyce w procesie oceny uczestniczy kadra realizująca zajęcia dydaktyczne i studenci.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+/-	+	+	Nie dotyczy	Nie jest prowadzona	+/-
umiejętności	+/-	+	+	Nie dotyczy	Nie jest prowadzona	+/-

kompetencje społeczne	+/-	+	+	Nie dotyczy	Nie jest prowadzona	+/-
-----------------------	-----	---	---	-------------	---------------------	-----

+ - **pozwala na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

+/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Jednostka pracuje nad strukturą zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje oceny wybranych efektów kształcenia; wyniki tej oceny mogą być podstawą do rewizji wybranych elementów programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów. Prowadzona w Uczelni ocena jest mało efektywna, nie ma charakteru kompleksowego, nie obejmuje wszystkich form realizacji i weryfikacji procesu kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów.
- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy i studenci. Należy podjąć działania celem uwzględnienia udziału absolwentów oraz innych interesariuszy zewnętrznych.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku			x		
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			x		
3	program studiów			x		
4	zasoby kadrowe		x			
5	infrastruktura dydaktyczna		x			
6	prowadzenie badań naukowych ¹		Nie dotyczy			

¹ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości				x	

W podsumowaniu zespół oceniający stwierdza, że:

1. infrastruktura dydaktyczna w pełni pozwala na realizację procesu dydaktycznego. Uwzględnia również potrzeby osób niepełnosprawnych oraz będących w szczególnej sytuacji życiowej (studentów wychowujących małe dzieci),
2. Uczelnia w sposób zrozumiały formuje efekty kształcenia umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu pielęgniarstwa,
3. Uczelnia zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się,
4. Uczelnia dysponuje kadrami do realizacji kształcenia teoretycznego i zajęć praktycznych, lecz nie wykazała kadry sprawującej nadzór nad realizacją praktyk zawodowych. Niekiedy dobór kadry do realizowanych przedmiotów jest nietrafny, nie uwzględnia ich wykształcenia,
5. funkcjonujący w Uczelni wewnętrzny system zapewnienia jakości częściowo pozwala na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na kierunku pielęgniarstwo.

Zaleca się:

- a) opracowanie szczegółowych programów praktyk zawodowych,
- b) opracowanie szczegółowych harmonogramów zajęć dydaktycznych (zarówno teoretycznych, jak i praktycznych oraz praktyk zawodowych przewidzianych do realizacji w bieżącym semestrze,
- c) weryfikację programu kształcenia – sylabusów pod kątem zgodności treści kształcenia z zakładanymi celami i efektami kształcenia dla kierunku „pielęgniarstwo”, wskazanym w obowiązujących standardach kształcenia, tak aby tworzyły spójną całość,
- d) wskazanie kadry do realizacji opieki nad poszczególnymi praktykami zawodowymi studentów,
- e) opracowanie przejrzystego systemu oceny efektów kształcenia i jasnych kryteriów oceniania studentów w ramach prac pisemnych, zaliczeń, egzaminów, samokształcenia,
- f) sprecyzowanie strategii rozwoju jednostki, Wydziału Humanistycznego AHE w Łodzi realizującej kształcenie na kierunku „pielęgniarstwo”,
- g) uwzględnienie w strategii rozwoju Jednostki także pozostałych aspektów istotnych z punktu kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” studia I stopnia zawartych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (DZ. U. z 2012 r., poz. 631 – załącznik 4),
- h) uwzględnienie wykształcenia i doświadczenia zawodowego kadry dydaktycznej w planowaniu procesu dydaktycznego i doborze nauczycieli do realizacji poszczególnych form zajęć i przedmiotów,

- i) przeprowadzanie kompleksowej oceny jakości kształcenia obejmującej wszystkie formy realizacji procesu dydaktycznego w ramach poszczególnych przedmiotów (wykłady, ćwiczenia, seminaria, ZP,PZ, samokształcenie),
- j) objęcie badaniami losów absolwentów kierunku „pielęgniarstwo” oraz uwzględnienie w badaniu losów absolwenta kompetencji wymaganych na tym kierunku,
- k) podjęcie działania celem uwzględnienia udziału innych interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia na kierunku Pielęgniarstwo.

Przewodnicząca Zespołu oceniającego

Dr hab. n. med. prof. UWM Anna Abramczyk

Na podstawie dokumentów przesłanych do Polskiej Komisji Akredytacyjnej, takich jak „Odpowiedź na Raport z wizytacji dotyczącej oceny programowej na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzonym na **Wydziale Humanistycznym Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi**” oraz 31 załączników Uczelnia przedstawiła opis podjętych działań naprawczych, z którego wynika, że:

1. uzupełniono zapisy dotyczące Misji i strategii rozwoju Wydziału Humanistycznego AH-E w Łodzi wraz z opisem perspektyw rozwoju kierunku „pielęgniarstwo” (Załącznik 1),
2. podjęto działania celem udokumentowania udziału innych interesariuszy zewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” poprzez załączenie kopii:
 - sprawozdań ze spotkań Rady Programowej kierunku „pielęgniarstwo” uwzględniających udział przedstawicieli Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala w Łodzi, III Miejskiego Szpitala w Łodzi, Centrum Medycznego Renoma w Łodzi, Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala im. M Pirogowa w Łodzi (Załącznik nr 2),
 - pism zapraszających: Okręgową Radę Pielęgniarek i Położnych w Łodzi, Prezesa Centrum Medycznego Renoma Sp. z o.o. w Łodzi, Specjalistę ds. opiekuńczo-pielęgnacyjnych III Szpitala Miejskiego w Łodzi, Dyrektora ds. Pielęgniarstwa Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala w Łodzi, przedstawiciela WSS im Pirogowa w Łodzi, do współpracy z Komisją Kształcenia, Promocji i Rozwoju Zawodu w zakresie opiniowania programów kształcenia oraz zakładanych celów i efektów kształcenia a także współpracy w ramach Zespołu Ekspertów Kierunku Pielęgniarstwo, (Załącznik nr 3),
 - pisma zapraszającego Dyrektora Centrum Medycznego Renoma Sp. z o.o. w Łodzi do udziału w spotkaniach Rady Programowej AHE w Łodzi (Załącznik nr 3),
 - pisma skierowanego do członka zarządu Fundacji Wspierania Rozwoju Edukacji ESCOLA w Łodzi w sprawie objęcia badaniem losów absolwentów kierunku „pielęgniarstwo” AHE w Łodzi oraz Wydziału

Zamiejscowego w Warszawie, ale tylko tych, którzy podejmą kształcenie podyplomowe w ww. jednostce oraz pisma wyrażającego zgodę na objęcie absolwentów badaniem (Załącznik 4),

- pisma skierowanego do Akademii Zdrowia, realizatora kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych w Łodzi w sprawie objęcia badaniem losów absolwentów kierunku „pielęgniarstwo” AHE w Łodzi, , którzy podejmą kształcenie podyplomowe w ww. jednostce oraz pisma wyrażającego zgodę na objęcie absolwentów badaniem (Załącznik 4),
 - sprawozdań ze spotkań Rady Programowej kierunku „pielęgniarstwo” z udziałem interesariuszy zewnętrznych (Załącznik nr 4). Przyjęte w tym zakresie rozwiązania należy ocenić pozytywnie.
3. podjęto działania celem publicznego udostępnienia studentom i nauczycielom, na stronie internetowej Uczelni (<http://www.pielęgniarstwo.ahe.lodz.pl/>) opisu zakładanych efektów kształcenia wraz z kryteriami oceny dla poszczególnych efektów, załączono także do dokumentacji kopię strony internetowej AH-E w Łodzi wraz z zakładką dotyczącą efektów kształcenia (Załącznik 5),
 4. przedstawiono podjęte działania zorientowane na badania losów absolwentów kierunku „pielęgniarstwo” oraz uwzględniono w badaniu losów absolwenta obszary dotyczące kompetencji wymaganych na tym kierunku (Załącznik nr 17 i 19),
 5. opracowano wzór dokumentu obligującego nauczycieli do rzetelnego dokumentowania informacji o kryteriach oceny i wynikach z prac okresowych/pisemnych i egzaminów (Załącznik nr 6). Zobligowano nauczycieli do autoryzacji sprawdzanych prac pisemnych, prowadzenia zajęć dydaktycznych zgodnie ze strukturą sylabusów i zakresem treści kształcenia (Załącznik 6). Podjęte przez Uczelnię w tym zakresie działania należy ocenić pozytywnie,
 6. przedstawiono wybrane wyniki oceny ipsatywnej wraz z uwagami nauczycieli (załącznik nr 7),
 7. Uczelnia deklaruje przygotowanie założeń egzaminu OSCE do końca stycznia 2015 roku
 8. przedstawiono: standard pisanie pracy dyplomowej, kazuistycznej (Załącznik nr 11), Zarządzenie Rektora AH-E w Łodzi z dnia 10 stycznia 2012r. w sprawie wprowadzenia zmian w regulaminie dyplomowania AH-E w Łodzi oraz ustalenie tekstu jednolitego (załącznik nr 12), Regulamin dyplomowania AH-E w Łodzi (Załącznik nr 13.), wzór karty oceny pracy dyplomowej (załącznik nr 14), standard pisanie pracy samokształceniowej oraz wzór Karty oceny pracy samokształceniowej, wzór karty oceny pracy (Załącznik nr 15 i 16). Karta oceny pracy samokształceniowej nie uwzględnia jednak warunków, które pozwalają na uzyskanie poszczególnych punktów, co powoduje, że trudno jest stwierdzić na jakiej podstawie student uzyskuje 1 pkt, 2 pkt 3 pkt. Kiedy uzyskuje ocenę dostateczną, itd. Jeśli samokształcenie służy uzyskaniu określonych efektów kształcenia student powinien być zobowiązany opracować każdy, a nie wybrany temat (Załącznik nr 15).
 9. przedstawiono raporty z badań losów absolwentów 2013 (załącznik nr 17),
 10. wskazano kadre do realizacji zajęć praktycznych i opieki nad praktykami zawodowymi studentów za wyjątkiem praktyk z zakresu położnictwa i ginekologii,
 11. Uczelnia:
 - wprowadzi aktualizację nazewnictwa przedmiotów w planie kształcenia dla studentów studiów pomostowych od roku akademickiego 2014/2015,

- dokonała przeglądu dokumentacji i aktualizacji umów w/s realizacji kształcenia na bazie III Szpitala Miejskiego w Łodzi (Załącznik nr 20),
- deklaruje przeprowadzanie kompleksowej oceny jakości kształcenia obejmującej wszystkie formy realizacji procesu dydaktycznego w ramach poszczególnych przedmiotów (wykłady, ćwiczenia, seminaria, ZP,PZ, samokształcenie) (strona 30 „Odpowiedź na Raport z wizytacji (...),

12. Podjęte przez Uczelnię działania mające na celu opracowanie przejrzystego systemu oceny efektów kształcenia i jasnych kryteriów oceniania studentów są niewystarczające i nie mogą być zaakceptowane ze względu na to, że: kryteria przypisane poszczególnym ocenom od niedostatecznej do bardzo dobrej w bardzo wielu przypadkach są błędne np.:

- w ocenie efektu B.W26 ocenę dobrą uzyskuje student jeśli „zna podstawowe pojęcia dotyczące zdrowia i choroby”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student jeśli również „zna podstawowe pojęcia dotyczące zdrowia i choroby”, czyli za taki sam efekt, poziom wiedzy student może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu B.W34 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „omawia strukturę i funkcje jednostek opieki zdrowotnej”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli również „omawia strukturę i funkcje jednostek opieki zdrowotnej”, czyli za taki sam poziom wiedzy student może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu B.W27 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „poprawnie klasyfikuje czynniki warunkujące zdrowie w ujęciu jednostkowym i globalnym”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „prawidłowo klasyfikuje czynniki warunkujące zdrowie w ujęciu jednostkowym i globalnym”, czyli za odpowiedź prawidłową/poprawną może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu B.U16. ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „kontroluje i koordynuje działania zapobiegające dewiacjom i patologiom wśród dzieci i młodzieży w sposób poprawny”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „kontroluje i koordynuje działania zapobiegające dewiacjom i patologiom wśród dzieci i młodzieży w sposób prawidłowy”, czyli za umiejętność prawidłową/poprawną może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu B.U21 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „interpretuje działania w zakresie polityki zdrowotnej i społecznej prowadzonej przez państwo na rzecz zdrowia publicznego”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli również „interpretuje działania w zakresie polityki zdrowotnej i społecznej prowadzonej przez państwo na rzecz zdrowia publicznego”, czyli za taki sam poziom umiejętności student może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu B.U28 ocenę dostateczną uzyskuje student, jeśli „szanuje godność osoby ludzkiej w relacji z podopiecznym i jego rodziną w stopniu niepełnym”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli również „szanuje godność osoby ludzkiej w relacji z podopiecznym i jego rodziną w stopniu niepełnym”, czyli za taki sam poziom umiejętności student może uzyskać dwie istotnie różne oceny,
- w ocenie efektu C.W2 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „omawia istotę współczesnego pielęgniarstwa w wymiarze teoretycznym i praktycznym oraz proces jego profesjonalizacji w sposób poprawny”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „omawia istotę współczesnego pielęgniarstwa w wymiarze teoretycznym i praktycznym oraz proces jego profesjonalizacji w sposób prawidłowy”, czyli za taki sam poziom wiedzy, odpowiedź prawidłową/poprawną może uzyskać dwie różne oceny,

- w ocenie efektu C.W5 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „opisuje proces pielęgnowania (...) w sposób poprawny”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „opisuje proces pielęgnowania (...) w sposób prawidłowy”, czyli za taki sam poziom wiedzy, odpowiedź prawidłową/poprawną może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu C.W6 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „zna i poprawnie stosuje klasyfikację diagnoz pielęgniarских”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „zna i prawidłowo stosuje klasyfikację diagnoz pielęgniarских”, czyli za taki sam poziom wiedzy, odpowiedź prawidłową/poprawną może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu C.W8 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „poprawnie różnicuje udział pielęgniarki w zespole (...)”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „różnicuje udział pielęgniarki w zespole (...) w sposób prawidłowy, czyli za taki sam efekt kształcenia, poziom wiedzy, odpowiedź prawidłową/poprawną może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu C.W34 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „charakteryzuje etapy postępowania badawczego”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli także „charakteryzuje etapy postępowania badawczego”, czyli za taki sam efekt kształcenia, poziom wiedzy, student może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu C.W36 ocenę niedostateczną, dostateczną, dobrą lub bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „określa zasady interpretowania danych empirycznych i wnioskowania”, czyli za taki sam efekt kształcenia, poziom wiedzy, student może uzyskać cztery różne oceny,
- w ocenie efektu C.W39 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „poprawnie charakteryzuje zakażenia (...)”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „prawidłowo charakteryzuje zakażenia (...)”, czyli za taki sam efekt kształcenia, poziom wiedzy, odpowiedź prawidłową/poprawną może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu C.W 44 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „poprawnie rozróżnia sposoby (...)”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „prawidłowo rozróżnia sposoby (...)”, czyli za taki sam efekt kształcenia, poziom wiedzy, odpowiedź prawidłową/poprawną może uzyskać dwie różne oceny,
- w ocenie efektu C.U 9 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „poprawnie przechowuje leki (...)”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „prawidłowo przechowuje leki (...)”, czyli za taki sam efekt (poprawnie/prawidłowo) studenci mogą uzyskać dwie różne oceny.
- w ocenie efektu C.U 12 ocenę niedostateczną, dostateczną, dobrą lub bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „pielęgnuje skórę i jej wytwory (...)”, czyli za taki sam efekt studenci mogą uzyskać cztery różne oceny. Itd. (...), Załącznik nr 5.
- w ocenie efektu C.U56 za taki sam efekt kształcenia student może uzyskać ocenę dostateczną, dobrą lub bardzo dobrą. Ocenę dostateczną uzyskuje student, jeśli „wykorzystuje wyniki badań naukowych w zapewnieniu wysokiej jakości opieki nad pacjentem”, ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „wykorzystuje wyniki badań naukowych w zapewnieniu wysokiej jakości opieki nad pacjentem”, natomiast ocenę bardzo dobrą uzyskuje student również, jeśli „wykorzystuje wyniki badań naukowych w zapewnieniu wysokiej jakości opieki nad pacjentem”, itd.
- w ocenie efektu D.U33 ocenę dobrą uzyskuje student, jeśli „poprawnie przygotowuje i podaje leki różnymi drogami, samodzielnie lub na zlecenie lekarza”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, jeśli „prawidłowo przygotowuje i podaje leki różnymi drogami, samodzielnie lub na zlecenie lekarza”, czyli za taki sam efekt (poprawnie/prawidłowo) studenci mogą uzyskać dwie różne oceny. Itd. (...), Załącznik 5.

13. Zgodnie z informacjami zawartymi Załączniku nr 8, w dziale 7 (str.43) „System weryfikacji efektów kształcenia” wynika, że aby uzyskać ocenę dostateczną student” wyjaśnia podstawowe pojęcia, opisuje teorie, klasyfikuje metody i modele w obrębie danej dziedziny”. Przyjęte kryteria nie są spójne z wykazanymi w Załączniku nr 5, wg. którego ocena dostateczna często jest wynikiem popełniania błędów oraz wsparcia ze strony nauczyciela.
14. W przypadku weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych podczas praktyk studenckich Uczelnia załączyła informacje dotyczące weryfikacji efektów kształcenia określonych dla kierunku pedagogika (Załącznik nr 8, str. 51, pkt. V. 2.), co nie jest przedmiotem oceny na kierunku „pielęgniarstwo”.

Z analizy informacji zawartych w szczegółowym programie kształcenia praktycznego wynika, że (Załącznik nr 21): nie dokonano rozróżnienia tematyki zajęć/ treści kształcenia przewidzianych do realizacji w ramach zajęć praktycznych, umiejętności i kompetencji społecznych kształtowanych podczas tych zajęć (wymagających realizacji przez nauczyciela akademickiego) oraz umiejętności i kompetencji doskonalonych podczas praktyk zawodowych (nadzorowanych przez opiekuna praktyk). Z łącznego ujmowania treści kształcenia wynika zbędne powtarzanie tego samego materiału w zróżnicowanym tylko wymiarze godzin. Na przykład:

- w przedmiocie „Neurologia i pielęgniarstwo neurologiczne” ogólny charakter treści kształcenia np. „pobieranie materiału do badań diagnostycznych” nie wskazuje na rodzaj badań, rodzaj materiału adekwatny do specyfiki pacjenta będącego w obszarze zainteresowań w tym przedmiocie. Brak treści kształcenia dotyczących powikłań, chorób, opieki nad pacjentem w chorobach neurologicznych, rehabilitacji w chorobach neurologicznych, uwarunkowań zdrowia pacjenta z chorobą neurologiczną, itd. Powikłania pooperacyjne są typowe dla pacjenta hospitalizowanego w oddziale chirurgii i w przedmiocie poświęconym opiece nad tego rodzaju pacjentem powinny być analizowane, a nie w obszarze neurologii.
- w przedmiocie „Choroby wewnętrzne i pielęgniarstwo internistyczne ” ogólny charakter treści kształcenia np. „pobieranie materiału do badań diagnostycznych” nie wskazuje na rodzaj badań, rodzaj materiału adekwatny do specyfiki pacjenta będącego w obszarze zainteresowań w tym przedmiocie. Powyższe powoduje, że niezbędne jest dostosowanie treści kształcenia do oczekiwanych efektów w zakresie kształtowanych umiejętności. Treści kształcenia nie pozwalają na uzyskanie efektów kształcenia wykazanych w tej części procesu dydaktycznego, np. brak treści dotyczących profilaktyki powikłań w chorobach wewnętrznych, problemów pielęgnacyjnych, tlenoterapii.
- w przedmiocie „Pediatria i pielęgniarstwo pediatryczne” brak treści kształcenia dotyczących żywienia dzieci różnymi technikami. Treści kształcenia nie pozwalają na uzyskanie wszystkich efektów kształcenia wykazanych w tej części procesu dydaktycznego.
- w przedmiocie „Opieka paliatywna” treści kształcenia nie pozwalają na uzyskanie wszystkich efektów kształcenia wykazanych w tej części procesu dydaktycznego. Diagnostyka nie jest specyficzną aktywnością w procesie opieki paliatywnej.
- przedmiot „Promocja zdrowia” powinien być realizowany w oparciu o zakłady podstawowej opieki zdrowotnej, gdyż uzyskanie efektów kształcenia wymaga między innymi realizacji programu promocji zdrowia wobec jednostki i rodziny. Treści kształcenia niezgodne z efektami, nie pozwalają na uzyskanie zakładanych efektów kształcenia. Zbyt duży deficyt w zakresie kształtowania kompetencji społecznych, chociaż student uczy, kształtuje itp.

Ze względu na to, że zajęcia praktyczne (proces dydaktyczny realizowany przez nauczyciela) nie są tożsame (równoznaczne) z praktykami zawodowymi (nadzorowanymi przez zakładowego opiekuna praktyk) i wymagają odrębnych zaliczeń, niezbędne jest ustalenie kryteriów oceny zajęć praktycznych i odrębnie kryteriów oceny praktyk zawodowych, Załącznik 21.

Opracowany program praktyk zawodowych nie może być zaakceptowany, nie pozwala na uzyskanie wszystkich efektów kształcenia, zawiera powielanie wszystkich treści kształcenia podczas zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, a zdarza się, że tak samo ujęte treści kształcenia występują w innych przedmiotach bez względu na ich specyfikę (np. „choroby wewnętrzne ...”, „geriatria ...”, „neurologia...”, „opieka paliatywna”, „psychiatria...”, „położnictwo (...), występują te same treści typu: „pobieranie materiału do badań diagnostycznych”). Ocena ryzyka odleżyn nie jest właściwym celem kształcenia w przedmiocie „Położnictwo i ginekologia (...).

Regulaminy kształcenia praktycznego w części poświęconej organizacji i przebiegu dotyczą tylko praktyk zawodowych. Brak danych na temat organizacji i przebiegu zajęć praktycznych, Załącznik 21.

Uczelnia nie wskazała metod sprawdzania i oceny efektów kształcenia podczas zajęć praktycznych i odrębnie podczas praktyk zawodowych, Załącznik 21.

Powyższe uwagi dotyczące kształcenia praktycznego odnoszą się do wszystkich poziomów/toków.

Jest niedopuszczalne, żeby zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe z przedmiotu:

- „Opieka paliatywna” realizowano w oddziale internistycznym,
- „Anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia „ realizowano w oddziałach położniczo-ginekologicznych,
- „Położnictwo i ginekologia (...) realizowano w oddziale pediatrycznym,
- „Promocja zdrowia” realizowano w oddziałach położniczo-ginekologicznych
- „Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne” realizowano w oddziałach położniczo-ginekologicznych (Załącznik 21).

Praktyki zawodowe z przedmiotu Psychiatria i piel. (...) powinny być realizowane na bazie właściwych jednostek/oddziałów psychiatrycznych.

Szczegółowe harmonogramy zajęć dydaktycznych (Załącznik nr 22) nie zawierają informacji o terminie realizowanych zajęć teoretycznych na studiach niestacjonarnych, dla których zostały opracowane. Powyższe powoduje, że nie mogą zostać przyjęte/zaakceptowane.

Nie do przyjęcia są harmonogramy zajęć praktycznych, które nie wskazują godzin, w których nauczyciel realizuje zajęcia dydaktyczne na bazie zakładu opieki zdrowotnej. Wątpliwość budzi realizacja zajęć praktycznych z przedmiotu „Anestezjologia (...)”, „Neurologia (...) w okresie wakacji (7-11 lipiec 2014r.), Załącznik 22.

Ze względu na powyższe oraz brak danych dotyczących realizacji zajęć praktycznych i odrębnie praktyk zawodowych na poszczególnych tokach studiów (A,B,C), nie do przyjęcia jest materiał pt. „Szczegółowy harmonogram kształcenia praktycznego studia pomostowe”, nie spełnia on kryteriów stawianych harmonogramom zajęć praktycznych ani harmonogramom praktyk zawodowych (załącznik 22).

Z analizy treści zawartych w sylabusach (Załącznik nr 23) wynika, że:

- nie uwzględniono informacji o nakładzie czasu poświęconego przez studenta na samokształcenie, mimo, iż podano zakres samokształcenia (w przedmiocie Elementy anatomii (...)),
- choć przedmioty realizowane są w formie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych nie wyodrębniono treści kształcenia przewidzianych do realizacji podczas zajęć

praktycznych oraz umiejętności kształtowanych podczas praktyk zawodowych. Te same treści kształcenia są przedmiotem zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.

- w części poświęconej metodom weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do poszczególnych efektów bardzo często weryfikacji poddawane są wybrane efekty przypisane do przedmiotu, np. w przedmiocie:
 - „Anestezjologia i pielęgniarstwo w zagrożeniu życia” (brak informacji o tym jakich studiów dotyczy), treści dotyczące złamań, krwotoków nie są specyficzne i powinny być analizowane w ramach chirurgii. Na 43 efekty kształcenia, do dalszej analizy przyjęto tylko 21 efektów, a jedynie w stosunku do 1 efektu wskazano egzamin pisemny jako formę weryfikacji. Weryfikacji poddawany jest efekt nr D.K19, którego brak w efektach przyjętych do realizacji w ramach tego przedmiotu. Efekt D.U12 i D.U13 są identyczne. Formy oceny efektów przygotowano chaotycznie. Nie wyodrębniono treści kształcenia przewidzianych do realizacji podczas zajęć praktycznych oraz umiejętności kształtowanych podczas praktyk zawodowych. Te same treści kształcenia są przedmiotem zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Uczelnia nie jest zorientowana w tym, co powinno być efektem wykładów, ćwiczeń zajęć praktycznych, a co efektem praktyk zawodowych. Uwagi dotyczące kryteriów oceny zawarto powyżej. Wątpliwość budzą przyjęte kryteria oceny, z których wynika, że podczas egzaminu pisemnego ocenę dostateczną uzyskuje student, który „z pomocą nauczyciela wymienia objawy (...)”,
 - W przedmiocie „Elementy anatomii z fizjologią” nie wskazano wymiaru godzinowego samokształcenia/nakładu pracy studenta. Wątpliwość budzą przyjęte kryteria oceny, z których wynika, że podczas egzaminu pisemnego ocenę dostateczną uzyskuje student, który „w sposób poprawny posługuje się w praktyce mianownictwem anatomicznym (...) z pomocą nauczyciela”, „konstruuje wzór wykorzystania podstaw wiedzy (...) przy wsparciu nauczyciela”, itd. (...),
 - W przedmiocie „Podstawy ratownictwa medycznego” wątpliwość budzą przyjęte kryteria oceny, z których wynika, że podczas egzaminu pisemnego ocenę dostateczną uzyskuje student, który „przy wsparciu nauczyciela wymienia objawy (...)”, „wymienia metody, techniki, narzędzia (...) przy wsparciu nauczyciela”, „z pomocą nauczyciela rozpoznaje stany (...)”, itd. (...),
 - W przedmiocie „Psychiatria i piel (...)” nie wyodrębniono treści kształcenia przewidzianych do realizacji podczas zajęć praktycznych oraz umiejętności kształtowanych podczas praktyk zawodowych. Te same treści kształcenia są przedmiotem zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Formy oceny efektów przygotowano chaotycznie. Wątpliwość budzą przyjęte kryteria oceny, z których wynika, że podczas egzaminu pisemnego ocenę dostateczną uzyskuje student, który „przy wsparciu nauczyciela charakteryzuje grypy leków (...)”, „z pomocą nauczyciela różnicuje reakcję ..., etiopatogenezę (...)”. Uwagi dotyczące kryteriów oceny zawarto powyżej.

Z analizy treści zawartych w sylabusach (Załącznik nr 10) wynika, że:

- w przedmiocie „Genetyka” realizowanym tylko w formie wykładów wątpliwa jest weryfikacja efektów kształcenia dotyczących umiejętności intelektualnych (A.U6, A.U13) oraz pozostałych (A.W10-12, D.K2) w formie wypowiedzi ustnej.

Sytuacja ta determinuje potrzebę dostosowania form zajęć do kształtowanych umiejętności i efektów kształcenia,

- w przedmiocie „Patologia” tematyka zajęć do samodzielnego opracowania (1-4) jest niezgodna z oczekiwanymi efektami kształcenia. Tematyka ćwiczeń- „nauka o śmierci” jest niezgodna z oczekiwanymi efektami kształcenia,
- w przedmiocie „Radiologia” realizowanym tylko w formie wykładów wątpliwa jest weryfikacja efektów kształcenia dotyczących umiejętności intelektualnych (A.U17) oraz pozostałych (D.K2) w formie wypowiedzi ustnej podczas ćwiczeń, których nie przewiduje sylabus. Sytuacja ta determinuje potrzebę dostosowania form zajęć do kształtowanych umiejętności i efektów kształcenia. Wątpliwość budzą przyjęte kryteria oceny, z których wynika, że podczas egzaminu pisemnego ocenę dostateczną uzyskuje student, który „ocenia szkodliwość dawki (...) przy wsparciu nauczyciela”, „wzbogaca wiedzę (...) mobilizowany przez nauczyciela”,
- w przedmiocie „Filozofia i etyka (...)” treści kształcenia nie pozwalają na uzyskanie przyjętych efektów kształcenia ze względu na brak treści kształcenia na temat: etyki Kotarbińskiego. Wątpliwość budzi przeprowadzenie egzaminu pisemnego celem weryfikacji jednego efektu dotyczącego kompetencji społecznych D.K2, podczas którego ocenę dostateczną uzyskuje student, który „wzbogaca wiedzę (...) mobilizowany przez nauczyciela. Dopracowania wymagają kryteria oceny efektu B.U28, z których wynika, że ocenę dostateczną uzyskuje student, który „szanuje godność (...) w stopniu niepełnym”, a ocenę bardzo dobrą uzyskuje student, który „szanuje godność (...) w stopniu niepełnym”, czyli za taki sam poziom opanowania umiejętności student może uzyskać dwie bardzo różne oceny,
- w przedmiocie „Język angielski” wątpliwość budzi weryfikacja efektów B.U31, B.U32, D.K2 podczas egzaminu pisemnego, gdy ocenę dostateczną uzyskuje student, który „analizuje piśmiennictwo (...) przy wsparciu ze strony nauczyciela”, „porozumiewa się (...) mobilizowany przez nauczyciela”, „wzbogaca wiedzę (...) mobilizowany przez nauczyciela”,
- w przedmiocie „Pedagogika” wątpliwość budzi weryfikacja efektu D.K2 podczas egzaminu pisemnego, gdy ocenę dostateczną uzyskuje student, który „wzbogaca wiedzę (...) mobilizowany przez nauczyciela”,
- w przedmiocie „Prawo” wątpliwość budzi weryfikacja efektu D.K2 podczas egzaminu pisemnego, gdy ocenę dostateczną uzyskuje student, który „wzbogaca wiedzę (...) mobilizowany przez nauczyciela”,
- w przedmiocie „Psychologia” wątpliwość budzi weryfikacja efektu D.K2 podczas egzaminu pisemnego, gdy ocenę dostateczną uzyskuje student, który „wzbogaca wiedzę (...) mobilizowany przez nauczyciela”,
- w przedmiocie „Socjologia” wątpliwość budzi weryfikacja efektu D.K2 podczas egzaminu pisemnego, gdy ocenę dostateczną uzyskuje student, który „wzbogaca wiedzę (...) mobilizowany przez nauczyciela”, oraz efektu B.W9 podczas egzaminu pisemnego, gdy ocenę dostateczną uzyskuje student, który „omawia (...) z pomocą nauczyciela”,
- w przedmiocie „Zdrowie publiczne” treści kształcenia nie pozwalają na uzyskanie przyjętych efektów kształcenia ze względu na brak treści kształcenia na temat np.: ubezpieczeń, polityki ochrony zdrowia, funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej, NFZ, rynku usług medycznych itd. Wątpliwość budzi weryfikacja efektu D.K2 podczas egzaminu pisemnego, gdy ocenę dostateczną uzyskuje student, który „wzbogaca wiedzę (...) mobilizowany przez nauczyciela”, oraz kryteria oceny efektów B.W26, gdy ocenę dobrą uzyskuje student, który „zna podstawowe pojęcia

(...)”, a ocenę bardzo dobra uzyskuje student, który także „zna podstawowe pojęcia (...)”. Podobnie błędnie ustalono kryteria oceny efektów: B.W34, B.U21, B.U26. Za taki sam poziom opanowania umiejętności student może uzyskać dwie bardzo różne oceny.

Z korzyścią dla uzyskania oczekiwanych efektów kształcenia byłoby ustalenie oczekiwanych efektów kształcenia w ramach poszczególnych form zajęć w obszarze danego przedmiotu. Cele przedmiotów i treści kształcenia powinny być adekwatne do oczekiwanych umiejętności.

W podsumowaniu stwierdza się, że Uczelnia podjęła wiele działań mających na celu troskę o zapewnienie wysokiej jakości kształcenia (Załącznik 1- 31), niemniej jednak zaleca się:

- a) opracowanie szczegółowych programów praktyk zawodowych,
- b) opracowanie szczegółowych harmonogramów zajęć dydaktycznych (zarówno teoretycznych, jak i praktycznych oraz praktyk zawodowych przewidzianych do realizacji w bieżącym semestrze na studiach niestacjonarnych oraz opracowanie szczegółowych harmonogramów zajęć praktycznych i praktyk zawodowych przewidzianych do realizacji w bieżącym semestrze na studiach stacjonarnych,
- c) weryfikację programu kształcenia – sylabusów pod kątem zgodności treści kształcenia z zakładanymi celami i efektami kształcenia dla kierunku „pielęgniarstwo”, wskazanymi w obowiązujących standardach kształcenia, tak aby tworzyły spójną całość,
- d) wskazanie kadry do opieki nad praktykami zawodowymi studentów w zakresie położnictwa i ginekologii, które rozpoczynają się od 15 maja 2014r,
- e) dopracowanie systemu oceny efektów kształcenia i jasnych kryteriów oceniania studentów,

Ze względu na powyższe funkcjonujący w Uczelni wewnętrzny system zapewnienia jakości częściowo pozwala na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo”.

Olsztyn 05.05.2014r.

Anna Abramczyk, dr hab. n. med.
prof. UWM

Tabela po zmianach

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		x			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich			x		

	weryfikacji					
3	program studiów			x		
4	zasoby kadrowe		x			
5	infrastruktura dydaktyczna		x			
6	prorowadzenie badań naukowych²		Nie dotyczy			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			x		

² Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.